

Fondată: 1998
Anul XIX

ELANUL

Nr. 176
OCTOMBRIE
2016

REVISTĂ DE CULTURĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURALĂ „ACADEMIA RURALĂ ELANUL”
DIN GIURCANI, COMUNA GĂGEȘTI, JUDEȚUL VASLUI

Festivalul Național „Gheorghe Cucu” (Puiеști – Vaslui)

Petruș ANDREI

Cea de-a XV-a ediție a Festivalului Național de muzică religioasă și laică „Gheorghe Cucu” a avut loc pe 25 septembrie 2016 la Centrul Cultural din Puiеști.

Evenimentul cultural a debutat cu simpozionul „Istorie și cultură pe Valea Tutovei”, susținut de profesorii Dan Ravaru, Cristian Onel și Gheorghe Clapa.

Expunerile, la nivelul cursurilor universitare, au reținut atenția unui public nu prea numeros și încă nedepins cu asemenea manifestări. Dintre personalități prezente am remarcat pe organizatorul Festivalului, primarul comunei Puiеști, Costel Moraru, domnul președinte a C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad, magistrat Nicoalaie Mihai, președintele Societății Filatelice Tutova din Bârlad, Dan Ciocan și profesorul Gherghescu Constantin, directorul Liceului Puiеști.

Lansarea celor patru cărți abia apărute:

- Dan Ravaru – „De la Sânta Măria Mare/ S-a stârnit mobilizare” (Editura PIM, Iași, 2016;

- Petruș Andrei - „Călător prin timpul vieții mele” (Editura „Sfera”, Bârlad, 2016, carte care a primit premiul Uniunii scriitorilor din România, filiala Bacău;

- „Un dor nestins de nemurare” (Editura „Rafet”, Râmnicu Sărat, 2016, ce a primit marele premiu „Fănuș Neagu” în cadrul Festivalului Internațional de Creație literară „Titel Constantinescu”, ediția a IX-a și

- „Fabule, satire, parodii...” (Editura PIM, Iași, 2016, carte editată de Consiliul Județean Vaslui, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui.

- continuare în pagina 14 -

Franța și situația politico-strategică a României în 1915-1916 (2)

dr. Ene-Vasile SPRÎNCENATU

III. A doua parte a negocierilor cu România

Diplomații occidentali de la București în frunte cu Blondel considerau la momentul respectiv că cedarea Cernăuțului de către Rusia oferea posibilitatea forțării lui Brătianu să accepte semnarea acordului¹.

Preparativele României sporeau continuu în intensitate, iar Prim-ministrul declara Ministrului francez la București: „dacă Rusia îmi acordă ce am cerut, în 48 de ore sunt în campanie”. Această situație îl determina pe atașatul francez să se întrebe dacă nu cumva trebuiau cerute explicații la București, privind încrederea austro-germanilor în neutralitatea României².

Preluarea Przemysl de către austro-germani a produs la București o impresie puternică, punând clar sub semnul întrebării posibila colaborare a armatei române³. În Consiliul de miniștri de la București din 3 iunie, s-a luat în discuție acceptarea acordului pe baza propunerilor lui Delcassé: jumătate din Bucovina cu Cernăuți frontieră la Siret și jumătate din Torontal. Brătianu s-a arătat iarăși de neclintit rămânând la varianta sa, pentru ca prin insistențele sale să nu compromită imaginea Franței. Blondel avea indicații să adopte o poziție mai rezervată, care de altfel nu-l prea caracteriza⁴.

1 *Ibidem*, f. 287, Telegrama lui Klobukovsky, Le Havre, 31 mai 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.

2 *Ibidem*, Negocierile cu Antanta II 1915 iunie-iulie, f. 1, Telegrama lui Blondel, București, 1 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.

3 *Ibidem*, f.8, Telegrama atașatului militar francez la București, căpitanul Pichon, 2 iulie, către Ministrul de Război al Franței.

4 M.N. Popa, *op. cit.* p. 221. În 1915 germanii și-au mutat efortul ofensiv în est. Hindenburg și Ludendorf doreau un nou Tanenberg și voiau încercuirea trupelor ruse prin nord. Neavând mijloacele necesare au revenit la planurile generalului austriac Conrad von Hötendorf de a sparge frontul rus într-un punct fix, forțându-i pe ruși să părăsească tranșeele. La 4 aprilie, generalul Falkenhayn prelua ideea austriacă organizând spargerea frontului la Gorlice, în Galiția. La 2 mai 1915 începea ofensiva austro-germană condusă de von Mackensen, soldată cu ruperea

- continuare în pagina 6 -

Obiceiuri de OCTOMBRIE sau BRUMĂREL

Dan HORGAN

În tradiția noastră populară, luna octombrie este numită „brumărel”, cea de-a doua lună din străvechiul calendar biblic și a zecea lună a anului în calendarul Gregorian având un număr de 31 de zile și nu aduce evenimente și tradiții deosebite, ea fiind considerată mai mult ca prevestitoare ale iernii. Ziua are 13 ore, iar noaptea are 11 ore.

Denumirea populară a lunii, Brumărel anunță primele brume și apropierea iernii. Activitățile economice desfășurate de om în luna octombrie sunt specifice perioadei de trecere de la toamnă la iarnă: continuarea semănăturilor de toamnă, strângerea roadelor de pe câmp, vii, livezi și grădini, deschiderea țarinelor pentru pășunat devălmaș, împerecherea oilor și pornirea turmelor spre locurile de iernat, valorificarea produselor agrare, pastorale și meșteșugărești la vestitele târguri și iarmaroace organizate de Sâmedru și Vinerea Mare, lichidarea înțelegerilor încheiate în luna aprilie, la Sângiorz ș.a.

Peisajul spiritual al lunii cuprinde importante sărbători și obiceiuri calendaristice: Procoavă, Vinerea Mare, Sfârșitul Verii lui Mioi, Vara lui Sâmedru, Lucinul, Sâmbăta Morților, Moșii de toamnă, Focul lui Sâmedru, Sâmedru și altele.

Sărbătoarea Acoperământului Maicii Domnului mai este cunoscută în popor și sub denumirea de **Pocroave**, denumire ce vine de la cuvântul slavon „pocrov” cu semnificație aici de acoperământ al pământului cu brumă sau cu zăpadă. Sărbătoare populară cu dată fixă, 1 octombrie, dedicată divinității meteorologice cu același nume, răspunzătoare de acoperirea pământului, pe timpul iernii cu un strat de nea. Fecioarele îl implorau pe Procoavă să le acopere capul cu păr bogat și frumos, să le facă plăcute feciorilor și să le grăbească măritișul. Acestea ajunau, apoi mâncau o jumătate de turtiță sărată, cealaltă o puneau sub pernă, visându-și prima întâlnire cu ursitul.

Se crede că cele mai adânci rădăcini ale tradițiilor sărbătorii ajung până la perioada agriculturii primitive, sărbătoare precreeștină cu dată fixă, dedicată unei divinități meteorologice ce marchează intrarea în anotimpul rece, atunci când pământul se acoperă de zăpadă.

„Acoperământul Maicii Domnului” este sărbătoarea cu care se încheie cele două luni ale anului, august și septembrie, în care este cinstită în mod deosebit Maica Domnului. Anul bisericesc este diferit de anul civil, el începând la 1 septembrie și încheindu-se la 31 august. De aceea, sărbătorile cele mai importante ale începutului și sfârșitului de an bisericesc sunt închinare Maicii Domnului, pentru că ea este „începutul mântuirii oamenilor”.

În conștiința oamenilor s-a făcut asociația între acoperirea pământului cu brumă și acoperirea capului fetelor mari îmbroboditul cu basma la nuntă, ca semn al trecerii la statutul de femeie măritată. Fetele mari se rugau divinității „Pocroavă” să le acopere capul cu păr bogat și frumos, pentru a fi plăcute flăcăilor, dar și să le acopere capul în sensul măritatului. Părul lung era un însemn al puterii și divinitatea se îndura adesea de rugăciunile fetelor, dându-le păr frumos, ajutându-le astfel să-și găsească ursitul mai repede.

Se consideră că, în era creștină biserica a adaptat la ziua aceasta o sărbătoare religioasă cu sens apropiat Acoperământului Maicii Domnului. S-a făcut legătura între noțiunea acoperirii pământului cu brumă și conținutul tradiției creștine care povestește următoarele: Odată la Mănăstirea Vlahilor din Constantinopol stăteau și mulți greci care se rugau la Dumnezeu să-i izbăvească de dușmani. Ieșind afară starețul mănăstirii, cuviosul Andrei, privind spre cer, a văzut-o pe Maica Domnului, înconjurată de sfinți, rugându-se la Dumnezeu pentru neamul omenesc. Maica Domnului a luat acoperământul de pe cap și l-a întins deasupra creștinilor, care se aflau la mănăstire. Acoperământul, se spune,

că strălucea mai puternic decât soarele. Dimineața tot orașul știa despre minunea văzută de Sf. Andrei. De la această întâmplare, în amintirea minunii, a rămas sărbătoarea numită Acoperământul Maicii Domnului.

Întru cele mai de pe urmă cumplite vremi, când s-au înmulțit păcatele noastre, s-au înmulțit și primejdiile asupra noastră, când s-au împlinit cuvintele Domnului: „Că se va scula limbă peste limbă și împărăție peste împărăție, și va fi foamete și ciumă, și cutremure pe alocuri”; când ne supără pe noi năvălirile celor de alt neam, războaiele cele dintre noi și rănile cele purtătoare de moarte, atunci Prea Curata și prea binecuvântata Fecioara Maria Maica Domnului ne dă nouă acoperământul său să ne acopere, și să ne păzească pe noi sub acoperământul său nevătămați.

În unele zone, de Procoave, vitele sunt stropite cu apă sfințită, pentru a fi ferite de boli în sezonul rece.

Femeile cinstesc sărbătoarea prin post și rugăciuni la Maica Domnului pentru a fi acoperite și să aibă în pază casa și familia de toate primejdiile: de înec, de boli, de foc, de cumpănă, de năpastă, de ducă-se-pe-pustii, de ucigă-l-toaca și de vrăjmașul cel rău.

Sărbătoarea Pocroavelor se respectă și astăzi, chiar dacă se ține post, în multe zone fiind și hramul satului. Astfel că tinerele fete se împodobesc astăzi ca pentru nuntă pentru a avea parte de o căsnicie lungă și fericită și își servesc rudele și oaspeții cu plăcinte umplute cu mere sau cu dovleci.

Vinerea Mare (Sfânta Paraschiva) este sărbătoarea pastorală din data de 14 octombrie, dedicată reprezentării mitice cu același nume, identificată cu zeița Venera. Biserica a suprapus peste sărbătoarea precreeștină, numită astăzi Vinerea Mare de toamnă, Vinerea celor 12 vineri, sărbătoarea creștină Sfânta Cuvioasa Paraschiva. Cunoscută și sub numele de Paraschiva, este o sfântă venerată în Biserica Ortodoxă Română și în alte biserici de rit oriental, sfânta patroană, ocrotitoare, a Moldovei prezintă un moment important al calendarului pastoral prin pregătirea turmelor pentru iernat, precum și deschiderea principalelor târguri, în care se valorifică produsele turmelor de oi. Cu timpul, sfânta creștină a preluat unele atribuții ale zeiței uzurpate, devenind un stâlp calendaristic care indică începutul său sfârșitul unor importante activități pastorale: deschiderea țarinelor pentru pășunat devălmaș, organizarea turmelor pentru iernatul transhumant, începerea coborârea oilor în zonele de iernat din luncile, bălțile și Delta Dunării, angajarea ciobanilor pentru noul sezon pastoral, slobozirea berbecilor în turmele de oi (Nunta oilor, Năpustitul arieților), organizarea unor vestite târguri de toamnă, unde se valorificau produsele turmelor de oi, se făceau praznice pentru morți și se împărțeau ofrande etc.

Născută, din părinți drept-credincioși, pe pământ sârbesc, aproape de cetatea Calicatriei, în satul Epivat, Sf. Cuvioasă Paraschiva a început a petrece o viață strămtorată și sărăcăcioasă, și a râvnit cu osârdie vieții sfinților, cu postul și cu privegherea slăbindu-și trupul său și robindu-l pe el duhului. Astfel, cu evlavie a respins ideea de a trăi într-o lume cu multe tulburări și păcate a luat drumul pustelui pentru a trăi în post și rugăciune asemenea îngerilor.

Voievodul și domnul Moldovei drept-credinciosul Vasile Lupu, aflând despre moaștele sfintei cuvioase Parascheva, a dorit cu evlavie să le aducă de la Constantinopol cu cinste într-o lui drept-slăvitoare domnie. Iar Domnul cel lăudat întru sfinții săi, vrând ca și pe pământul românesc să proslăvească pe cuvioasa sa, a ajutat dorinței voievodului și a pus aceasta în inima prea sfințitului patriarh al Constantinopolului, kir Partenie, încât, cu sfatul sfințitului său sobor și cu învoirea altor prea sfinți patriarhi, cinstitele moaște ale cuvioasei maicii Parascheva le-a trimis la Vasile Lupu Voievod,

după dorința lui, și le-au adus în pământul Moldaviei, în cetatea scaunului său, Iași. Moaștele au fost așezate cu toată cinstea cuvenită în biserica sfinților Trei Ierarhi, cu multă veselie și bucurie a tot ținutul Moldovei, în ziua de 14 octombrie 1641.

În mitologia românească, „Sfânta Vineri” poartă diferite chipuri. Când este prezentată ca divinitate intransigentă, justițiară, este imaginată în chip de văduvă foarte bătrână, uscățivă, rea, aducătoare de năpastă, iar când devine ocrotitoare, poartă chipul unei bătrâne veghetoare la sănătatea oamenilor și la fertilitatea câmpurilor. Ea însăși ar poseda la curțile ei o cățea de pază cu trup de fier și dinți de oțel, numită adesea Leica-Boldeica.

Sfânta Parascheva este ocrotitoarea celor aflați în nevoi, „dăruitoarea” celor în necaz, a celor care își deschid sufletul în fata moaștelor sale și se roagă cu sinceritate și credință. În folclor, figura Sfintei coincide cu cea a Sfintei Vineri care ajută tinerele să se căsătorească cu cel hărăzit de Dumnezeu, care înlesnește nașterea femeilor căsătorite și ia sub aripa sa protecție animalele sălbatice. În popor, Sfânta Parascheva e percepută ca fiind “mare la trup și urâtă la chip”, dar cu un suflet bun, pentru că-i ferește pe oameni de boli, grindină, trăsnet și pe copii îi apăra de deochi. De Cuvioasa Parascheva, la sate, are loc „îngroparea” verii; se face o masă comună la biserică, cu bucate multe și alese, dar mulți gospodari postesc cu desăvârșire în această zi, pe care poporul o numește și Vinerea Mare, indiferent în ce zi cade această sărbătoare, căci se spune că Sfânta a fost chinuită de păgâni într-o zi de vineri.

La Vinerea Mare, așa cum era numită popular Sfânta Parascheva, credincioșii merg la bisericile sau mănăstirile din apropiere să se roage pentru sănătate, bunul mers al vieții și pentru înlăturarea necazurilor, și fac pomeni pentru morții care nu-și găsesec liniștea, adică pentru aceia care au murit fără lumânare și au fost îngropați fără preot.

Gospodarii care pot și au cu ce, fac în această zi, masă mare, cu bucate alese să mănânce și cei săraci, nu se servesc, însă, poame cu cruce, nuci și castraveți.

Se spune că dacă toamna nu plouă până la Cuvioasa Parascheva, atunci va veni iarna curând și cum va fi această zi, așa va fi mereu până la Sfântul Dumitru.

În dimineața acestei zile, ciobanii caută să vadă cum s-au culcat oile: de stau grămadă, iarna va fi grea; dacă stau împrăștiate, va fi ușoară. Tot acum se slobozesc berbecii la oi, pentru ca miei să fie fătați înainte cu două săptămâni de Paște; miei ce vor veni pe lume vor fi frumoși și pestriți.

Sacralitatea impusă de calendarul ortodox face ca în această zi consacrată Sfintei Parascheva să fie interzisă orice tip de activitate de către întreaga comunitate a satelor: tinerii pentru a avea soarta binevoitoare în iubire și parte de un soț bun, dar și pentru a trăi în cinste precum a fost sfânta iar cei mai în vârstă țin sărbătoarea pentru belșug și sănătate. Tradiția populară spune că din această zi, până la 27 octombrie nu e bine să se semene secară, căci e primejdie de moarte pentru semănător.

La sate, se fac focuri în curte pentru a alunga spiritele rele.

În apropierea sărbătorii, Sfânta Parascheva se arată în visele multora, uneori pentru alinarea celor bolnavi sau în suferințe sufletești, alteleori pentru a-i dojeni pe cei care greșesc.

Femeile care urmează să aducă prunci pe lume să împartă celor nevoiași colaci și mere copiilor sărmani pentru a avea o naștere fără dureri și a primi alinarea Sfintei. Astfel, copilul care va veni pe lume va intra sub ocrotirea Sfintei Parascheva și ferit de boala trupului.

În ce-a de-a treia săptămână a lunii octombrie este perioada când se sărbătorește Anul Nou Dacic, corespunzând cu Dionisiacele Câmpenești și fermentarea vinului la populația tracă precum și sărbătoarea Brumalia la romani.

O altă tradiție păgână era și **Lucinul sau Ziua Lupului**, o sărbătoare pastorală dedicată lupului, ce deschide sărbătorile toamnei (Filipii de Toamnă, Filipul cel Mare, Vovidenia, Sântandrei, Noaptea Strigoilor, Zilele Bubatului) ce formează un scenariu ritual de înnoire a timpului, un adevărat ciclu de zile festive închinat lupului, animal totem al dacilor, căruia calendarul popular românesc îi consacră nu mai puțin de 35 de sărbători populare, (dintre care 18 cu dată fixă).

Românii, trăind în acest spațiu deschis influențelor străine, și-au conturat un cult aparte al lupului pe baza unor cutume autohtone amplificate și de o trans-culturație specifică, animalului oferindu-i-se mai multe zile din an drept sărbători populare.

Se pare că rădăcinile cultului lupului, în spațiul carpatic, datează încă din vremuri ancestrale, probabil din neolitic, dar se crede și că poporul român s-a născut sub semnul lupului, adică un neam predestinat războaielor, înfruntării invaziilor și cotozirilor repetate. Fără să fi avut un cult de prim rang într-o implicare politică a vremii, lupul a fost asociat la un moment dat ca simbol emblematic organizării cetelor de războinici, aceasta având drept bază o origine totemică a triburilor pre-getice, dovadă fiind și simbolul lupului imortalizat pe stindardul dacic de mai apoi. Despre acest aspect se poate vorbi și la alte popoare, în special la vechii romani sau la gali. Tot la romani, lupul era un fel de zeu (Lupercus), ocrotitor al turmelor, iar sub influența grecească este confundat cu zeul Pan-lupul. La multe popoare primitive întâlnim tradiția metamorfozării omului în lup.

În mitologia populară, el înseamnă mult mai mult iar până la mijlocul secolului trecut, sărbătoarea era pregătită cu mare fast, fiind data care marca strângerea lupilor în haite, urmată de împerecherea lor. Ziua era patronată de una dintre divinitățile protectoare ale acestor animale, Lupul.

Lupul a fost un animal deosebit de respectat în spațiul carpatic, lui oferindu-i-se o mitologie bogată ale cărei reminiscențe au dăinuit multă vreme. Animalului mitic i s-a atribuit și un fel de gândire supranaturală, el fiind investit cu un rol sacru, evoluând către adorare, totul în limitele unui cod etic mereu înprospătat, prin transfigurarea realului în sacru, credințele specifice venind de la sine.

Lupul, ca simbol mitologic, derivă dintr-un animal real, cultul, destul de răspândit, fiind întâlnit în cultura tradițională în domenii precum: păstorit, medicina populară, meteorologie populară, în folclorul juridic, precum și în diferite credințe, datini și superstiții, toate argumentând perpetuarea totemică a animalului până la destul de recent. Gândindu-ne la toate acestea, curios este faptul că, nu întâlnim măștile de lup în cadrul ceremonialului de Anul Nou, alături de alte reprezentări mito-zoomorfe (urși, cerbi, capre, căiuți etc.), dar aici au fost multe sărbători populare dedicate temutului animal.

Este interesant faptul că aceste practici magice, unele încă vii în mediul pastoral, se îmbină perfect cu cele religioase, ciobanii obișnuind să țină post și să facă rugăciuni în Ziua Lucinului, pentru ca turmele să le fie ferite de lupi. Lucinul a preluat numele Sfântului Apostol și Evanghelist Luca, prăznuit în aceeași zi de Biserica Ortodoxă. La fel s-a întâmplat și în cazul Filipilor de Toamnă (10-30 noiembrie), care au preluat numele Sfântului Apostol și Evanghelist Filip, prăznuit pe 14 noiembrie. În accepția țăranelor române, această zi anunță începutul răstimpului în care lupii se înmulțesc, perioadă care va dura 80 de zile, până la Filipii de Iarnă, în ziua numită Dragostițele.

Tema lupului apare, pe pridvoarele pictate ale mănăstirilor Horezu, Voroneț, Sucevița, Gura Humorului, sub forma unei guri enorme de balaur ce semnifică Gura Iadului care înghite păcătoșii ce nu pot trece Vămile Văzduhului.

Pendulând între benefic și malefic, lupul stă sub semnul Lunii, fiind considerat de țărani drept patron al iernii înfrigorată.

Acest animal-devorator al Soarelui și al Lunii, datorită faptului că vede noaptea, este adesea asociat cu simbolurile luminii. În mediul pastoral, lupul nu este văzut doar ca distrugător al turmei, ci și ca singurul animal ce poate vedea dracii, alungă bolile copiilor mici și călăuzește sufletul mortului.

Totodată, lupul continuă să fie o prezență simbolică de necontestat în momentele cheie din viața omului. Copiii bolnavicioși sau slăbiți fizic primeau în această zi un nume nou, cel de Lupu, pentru ca bolile să nu-i depisteze, aceștia fiind de acum în permanență sub ocrotirea lupului. Această schimbare de nume poartă denumirea de „botezul păgân al copiilor” și se face pentru a-l întări pe noul născut și a-l face puternic, precum lupul. Prezența masivă a numelui Lupu sau a derivatelor sale, Lupașcu, Lupan, Lupei, Lupașor, Pascu, Pâscan etc., în onomastica tradițională românească, se explică prin schimbarea numelui adevărat, de

botez, al copilului cu cel al animalului care e spaima duhurilor rele ale întunericului - care umblă prin lume ca nori întunecoși cu forme fantastice de stafii și zmei și câte arătări de spaimă.

Tot lupul apare, de data aceasta alături de vidră, și în ipostaza de călăuză a sufletului mortului spre lumea de dincolo: „Că vidra mai știe/ Seama apelor/ Și a vadurilor./ Și ea mi te-a trece/ Ca să nu te-nece./ Și mi te-a purta/ La izvoare reci/ Să te răcorești/ Pe mâini până-n coate/ De fiori de moarte./ Și-ți va mai ieși/ Lupul înainte./ Ca să te spăimânte./ Să nu te spăimânți, /Frate bun să-l prinzi./ Că lupul mai știe/ Seama codrilor/ Și-a potecilor./ Și el te va scoate/ La drumul de plai/ La-un fecior de crai./ Să te ducă-n rai./ C-acolo-i de trai./ În dealul cu jocul./ C-acolo ți-e locul./ În câmp cu bujorul./ C-acolo ți-e dorul”. Caracterul totemic al lupului este dat și de credința în metamorfozarea oamenilor în lupi (pricolici, tricolici, vârcolaci). Credința populară amintește cum că lupii au fost câinii lui Sâmpetru pe când acesta era cioban și că obișnuia să plece cu ei în căutarea cailor furați și a dracilor.

Symbolismul lupului în mitologia universală are aspect atât pozitiv, cât și negativ. Pe de o parte, este simbolul luminii, al soarelui și al focului, pentru că vede în întuneric; pe de altă parte, are caracter demonic, satanic, infernal. Ca urmare, pe toate continentele, în toate civilizațiile și culturile, oamenii au simțit nevoia reprezentării temerilor lor și a rezolvării acestora prin ritualuri magice menite să le aducă sănătatea și prosperitatea în case. Sporadic, fără să fie o cutumă precum Rusaliile, Mărțișorul, Caloianul sau Paparudele, Lucinul s-a păstrat cu precădere în satele românești de munte, în jurul stânelor, acolo unde mai dau târcoale din când în când lupii. Această sărbătoare provoacă în vechime o adevărată explozie a gândirii magice, care culmina cu adevărate ritualuri de împiedicare a înmulțirii lupilor și de îndepărtare a lor de turmele de oi. Oamenii din satele de la munte, dar în special păstorii, îl prăznuiau simplu, nemuncind în acea zi săvârșeau fel de fel de practici și îndeplinind anumite datini populare și ritualuri magice pentru prevenirea pagubelor provocate de lupi.

În lumea satului se legau simbolic ochii și gura lupului prin înclăștarea dinților pieptenilor de scărmanat lâna și prin chituiră guri sobei crezându-se că, prin analogie, se vor înclășta și dinții lupului și nu vor ataca oile.

Totodată de Lucin era interzis prelucrarea lânii, a pieilor de oi și a părului de animale, nu se umbla cu acul, foarfecele, nu se tăia nimic iar. Femeile nu se piaptănă pentru că părul încălțit, lupii se încurcă și se pierd prin păduri.

Nu se scoate în această zi cenușa din vatră, deoarece cărbunii aprinși, care, odată mâncați, să le facă să intre în călduri și să se împuieze.

Nu se împrumută nimic în acea zi și nu se pronunță cuvântul „lup”.

De Lucin singurul lucru îngăduit și chiar recomandat este spălatură rufelor cu apă clocotită, căci numai astfel se poate opări gura lupului.

Focul lui Sâmedru este un ceremonial nocturn de înnoire a timpului calendaristic, asemănător Revelionului, care se desfășoară în ajunul Sâmedrului (25/26 octombrie) și la care participă, în jurul unui imens rug funerar, aprins pe înălțimi de către flăcăi, întreaga suflare a satului. În unele așezări, în mijlocul grămezii de lemne și a cetinii uscate se împlânta un brad verde pentru a fi incinerat. În timpul ceremoniei, după aprinderea focului, pe coastele dealurilor se rostogoleau roți de car în flăcări pe care se înfășurau, în prealabil, paie și se strigă: „Hai la Focul lui Sâmedru!”. La petrecerea nocturnă, din jurul focului întreținut cu lemne uscate, paie și resturile rămase de la melișatul cânepii, femeile împart celor prezenți colaci, țuică, nuci, mere, prune uscate; fețele și băieții sar peste vâlvătaia focului, iar copiii lovesc tăciunii pentru a produce cât mai multe scântei. La plecarea spre case, participanții iau tăciuni aprinși, pentru a-i arunca pe pășuni, prin grădini și livezi pentru spor și rod bogat în noul an.

Sâmedru, zeu al Panteonului românesc, incinerat simbolic la Focul lui Sâmedru, este patronul iernii pastorale, care a preluat numele și data de celebrare a Sfântului Dumitru, Marele Mucenic de la Tesalonic, Izvorătorul de Mir din calendarul ortodox, la 26 octombrie. Împreună cu Sângiorzul, Sâmedru împarte anul pastoral în două anotimpuri simetrice: vara între 23 aprilie și 26 octombrie,

având ca miez al timpului data de 20 iulie (Sântilie) și iarna între 26 octombrie și 23 aprilie, cu miez al timpului la 16 ianuarie (Sâmpetru de iarnă). Spre deosebire de Sângiorz, care încuie iarna și înfrunzește codrul, Sâmedru încuie vara și desfrunzește codrul.

În creația populară (legende, credințe, basme) Sâmedru este un bărbat obișnuit, păstor sau crescător de animale sau un fecior care se metamorfozează pe timpul nopții în porc, străvechi simbol zoomorf pentru spiritul grâului. În ceremonialul nocturn numit Focul lui Sâmedru, divinitatea are înfățișare fitomorfă: bradul sacrificat (tăiat din pădure) este incinerat în timpul ospățului nocturn, amintind de un străvechi început de anotimp. Credințele și obiceiurile despre divinitatea precreeștină peste care s-a suprapus Sfântul creștin Dumitru sunt atestate pretutindeni în România, cu precădere în zonele crescătorilor de animale.

Fiind stâlp calendaristic, de înnoire a timpului sezonal sau anual, Sâmedru presupunea numeroase acte rituale (de purificare, de fertilitate, apotropaice, de divinație), practici de pomenire și de îmbunare a sufletelor morților care părăseau, la această dată, mormintele, de tundere rituală a coamei cailor, pronosticuri pentru iarnă, activități social-economice. Această dată era considerată zi a Soroacelor când se încheiau vechi înțelegeri și se legau noi învoieli.

Sf. Mare Mucenic Dumitru sărbătorit de către creștinii ortodocși pe 26 octombrie în fiecare an pe, sărbătoare cunoscută și sub numele de Sâmedru ori Sâmedru.

Hagiografia tradițională spune că Sfântul Dumitru a fost diacon la Tesalonic, martirizat cu lancea, în timpul prigoanei anticreștine de sub împăratul Dioclețian, sau poate în timpul împăratului Galerius.

Alte izvoare ne spun că Sfântul Dumitru era un nobil, ofițer, proconsul al Ahaiei. Ca urmare a faptului că l-a mărturisit pe Iisus Hristos, a fost martirizat în jurul anului 306 la 26 octombrie, cu lancea, la Tesalonic, iar în loc de sânge din trupul său a ieșit mir. Cruciații din Evul Mediu l-au adoptat, ca și pe Sfântul Gheorghe, drept patron al lor.

Marele Mucenic Dumitru este venerat ca fiind unul dintre cei mai mari sfinți militari, atât în Biserica Ortodoxă, cât și în Biserica Catolică de rit bizantin și de rit roman, se sărbătorește la data de 26 octombrie. Acei creștini ortodocși care urmează calendarul iulian îl sărbătoresc pe Sf. Dumitru la 8 noiembrie.

Să nu se facă confuzia între Sf. Dumitru, izvorătorul de mir și Sf. Cuvios Dimitrie cel Nou (Basarabov), sărbătorit în Biserica Ortodoxă Română la 27 octombrie.

După hramul Sfintei Parascheva, zilele Sfinților Dumitru sunt ultima și cea mai importantă sărbătoare din toamnă, care, după obiceiuri pastorale, marchează începutul iernii. În credința populară, anul este împărțit în vară și iarnă. Dacă Sfântul Gheorghe încuie iarna și înfrunzește întreaga natură, Sfântul Dumitru desfrunzește codrul și usucă toate plantele. Dacă în grădină, a rămas vreă floare neculeasă și este încă frumoasă și neofilită, nu o rupe. Se spune că frumusețea ei este înspre alinarea sufletelor celor morți. Există credința că în această zi, căldura intră în pământ și gerul începe a-și arăta colții.

Sfântul Dumitru, Sâmedrul, „plăcut lui Dumnezeu pentru bătrânețea sa”, este socotit a fi și patronul caselor și paznicul care-i apără pe oameni de fiarele sălbatice. Este o sărbătoare cu caracter funerar, cu hramuri răsunătoare, ofrande cu colaci delicioși, jocuri cu focuri vii și veghe rituală.

Obiceiurile de Sfântul Dumitru erau asemănătoare cu cele din preajma echinocțiului de primăvară, cum erau focurile și roțile de foc – cu rol de purificare.

Unul dintre cele mai spectaculoase obiceiuri care au loc în ajun de Sâmedru sunt focurile vii. În ajunul sărbătorii, pe 25 octombrie, este „Focul lui Sâmedru”, când oamenii aprind focuri în curți sau pe dealuri, peste care sar copiii, să fie sănătoși, iar tinerii pentru a se căsători. Ritualul spune că cei care sar peste foc vor fi sănătoși tot anul și feriți de boli și necazuri. Focul are menirea să alunge fiarele, de a încălzi morții precum și puteri roditoare, astfel că după ce este stins, oamenii aruncă în grădini cărbunii și cenușa. Aceasta este un gest cu rol apotropaic, pomii fiind apărați de dăunători și sunt roditori în anul care vine. Bătrânele împart covrigi, pâine, nuci, mere, struguri și prune uscate doar celor care

sar peste foc. Tot astăzi se pomenesc morții. Se dau de pomană colivă de Sâmedru, unt, lapte sau brânză și colaci în formă de cruce.

Considerat patronul păstorilor, Sâmedru aduce în repertoriul superstițiilor un obicei străvechi pe care ciobanii din zona Moldovei îl mai practică și astăzi. Pentru a afla cum va fi iarna, păstorii își așează cojocul pe iarbă în mijlocul oilor, așteptând să vadă ce oaie se va așeza pe el. Dacă se va culca o oaie neagră, iarna va fi bună, iar dacă se va culca o oaie albă, iarna va fi aspră. Un alt mod de a afla cum va fi iarna, este să urmărești mersul oilor în dimineața sărbătorii Sfântului Dumitru. Dacă dimineața se va trezi întâi o oaie albă și va pleca înspre sud, iarna va fi grea; dacă se va trezi o oaie neagră și va pleca spre nord, iarna va fi ușoară.

Sfântul Dumitru, Izvorătorul de mir, renaște obiceiuri frumoase și în alte zone din țară în ziua de 26 octombrie.

În această seară mai mulți flăcăi se întrunesc la o casă, de unde pornesc apoi prin sat cântând din fluier și caval. Între ei se află și un fecior îmbrăcat ca o cadână, astfel capătă bacșșuri. Obiceiul se mai numește și „datina Saiegiilor”.

Un alt obicei interesant era ca de Sâmedru, când au fost aduse turmele în „tomnatic”, să se facă alesul oilor. Totodată se spune că acum e liber hotarul și nu-i bine să nu fie lăsate turmele la păscut de către proprietarii terenurilor, ciobanii îi blestemau. Se considera că l-ai refuzat pe Moise, acesta fiind un mare păcat. Mai există obiceiul ca în ziua în care turma este separată și reîncredințată stăpânilor se poate vorbi de un ritual sferic: la plecarea în munte ultima oaie era mulsă pe prag, cu mâinile încrucișate, iar la 26 octombrie se repetă procedeul, dar este aleasă prima oaie din turmă, iar cu laptele obținut sunt stropite toate oile, precum și grajdul, făcându-se și semnul crucii și rostind: „Cum a dat lapte/ Această oaie/ Așa să dați și voi/ Cât îți trăi.”

În această zi se spune că păcurarii și ciobanii, cu clopurile frumos împodobite cu flori de munte, sunt primiți sărbătorește de întreaga comunitate și poate începe petrecerea.

Tot în această zi de octombrie se taie coama cailor tineri de 3 ani pentru ca aceasta să crească frumoasă.

Se mai spune, în tradiția românească, că cei care vor păzi cu sfințenie această sărbătoare, nu seamănă usturoi și nu vor folosi pieptenul de Sfânt Dumitru, vor fi feriți de boli, lupi sau lovituri.

La Sâmedru, se zice din bătrâni, că oamenii morți și îngropați s-ar transforma în moroi, vârcolaci, strigoii, ieșind din pământ să chinuiască pe cei vii.

În tradiția populară, sărbătoarea Sfântului Dimitrie marchează sfârșitul verii pastorale, fiind numită și Ziua Soroacelor, pentru că în această zi se rezolvau și se lichidau toate socotelile, chirile, împrumuturile, slujbele sezoniere, se strică stânele și alte înțelegeri încheiate cu șase luni în urmă, de Sângiorz (Sfântul Gheorghe, 23 aprilie) când se tocmesc slugile pentru diverse treburi. De unde și zicerea ca „la Sângiorz se încaieră câinii iar la Sâmedru se sfădesc stăpânii”. Sf. Dumitru, împreună cu Sf. Gheorghe, împarte Anul Pastoral în două anotimpuri simetrice, vara constituind-o perioada între datele celebrării celor doi sfinți, având ca miez al timpului ziua Sf. Ilie.

În luna octombrie se sapă gropi prin livezile umede unde se va depozita gunoi pentru câmpurile cu trifoi, se vor curăța pomii de uscături până să nu vină frigul, se sapă împrejur și puneți pământ gras pe lângă rădăcini, se răsădesc zmeura și fragii, se strâng sâmburi de poame și păstrează în nisip. Culesul poamelor continuă încă dar să fie adunate pe timp ploios și nici dimineața, înainte de a se fi luat roua de pe ele pentru a evita alterarea lor. Straturile din care s-au scos legumele trebuiesc săpate din nou, ca peste iarnă să degere. Se răsădesc în straturi bine lucrate salată iernatică. Se recoltează porumbul iar cartofii și napii de nutreț se sapă pe timp uscat, se curăță de rădăcinile mai subțiri și se pun să se zbicească înainte de a se așeza în pivniță ori în groapă. Îndată ce s-a terminat cu semănatul se ară numaidecât pământul menit a se semăna de cu primăvară pentru ca Gerul și frigul de peste iarnă să-l îmbunătățească. La culesul viilor, strugurii trebuiesc clasificați după cum sunt unii putrezi, alții copti ori răscopti și sortați pe măsură pentru a produce mai multe feluri de vin.

Acum se repară acoperișurile, se macină făină pentru iarna întreagă, se pun la conservare pătrunjel, morcovi, țelina, sfeclă, bostani.

Vitele nu mai ies la păscut iarba verde pe izlazuri, ci se trec pe nutreț uscat, scroafele se duc la vier, se scot ultimii cartofi din pământ, se ară miriștile și multe altele.

Tradiția populară se ocupă și te prevestirile de timp. Dacă în octombrie cade multă brumă și zăpadă, luna ianuarie va fi moale și călduță iar dacă este multă ploaie, în decembrie se pot aștepta vânturi mari. Credința populară spune că Brumărel și Mărțișor sunt luni surori. Gerul și frigul din octombrie îmblânzește pe ianuarie și Faur. Lumina de miazănoapte aduce curând ger mare. Șoarecii de câmp, de trag către sat, iarna e aproape.

Se spune că cu cât frunzele arborilor cad mai curând, cu atât mai roditor va fi anul următor iar când arborii țin frunza mult, iarna e departe, dar va fi grea, și la anul vor fi multe omizi.

Dacă plouă mult în octombrie, va fi vânt puternic în decembrie, iar dacă e multă brumă sau chiar zăpadă în această lună, în ianuarie va fi timp frumos.

Sunt semne de iarnă ușoară când o tuna în luna lui octombrie iar vântul de octombrie este vânt ce prevestește un an bogat. Dacă în octombrie este multă ceață, atunci va fi multă nea în decembrie.

Bibliografie:

- Adrian Fochi, „Datini și eresuri populare de la sfârșitul secolului al XIX-lea”, Editura Minerva, București, 1976.
- Arthur Gorovei, „Credințe și superstiții ale poporului român”, Editura, Grai și Suflet - Cultură Națională, București, 1995.
- Antoaneta Olteanu, „Calendarele poporului român”, Editura Paideia, 2001.
- Elena Niculiță-Voronca, „Datinile și Credințele poporului român. Adunate și așezate în ordine mitologică”, Editura Saeculum Vizual, București, 2008
- Gh. F. Ciaușanu, „Superstițiile poporului român”, Editura Saeculum, București 2005.
- Ion Ghinoiu, „Obiceiuri populare de peste an” Editura Fundației Culturale Române, 1997.
- Ion Ghinoiu, „Panteonul românesc”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 2001.
- Ion Ghinoiu, „Sărbători și obiceiuri românești”, Editura Elion, București, 2002.
- Ion Taloș, „Gândirea magico-religioasă la români”, Dicționar, Editura Enciclopedică, București, 2001.
- Irina Nicolau, „Ghidul Sărbătorilor Românești”, Editura Humanitas, 1998.
- Mihai Pop, „Obiceiuri populare românești”, Editura Univers, 1999.
- Mircea Eliade, „Sacral și profanul”, Editura Humanitas, București, 2002.
- Narcisa Știucă, „Sărbătoarea noastră cea de toate zilele”, Editura Cartea de Buzunar, 2006.
- Marcel Lapteș, „Timpul și sărbătorile țaranului român”, Editura Corvin, 2009.
- Marcel Olinescu, „Mitologie românească”, Editura Saeculum I. O., București, 2001.
- Mihai Coman, „Mitologie populară românească”, Editura Minerva, București, 1988.
- Romulus Vulcănescu, „Mitologie Română”, Editura Academiei R.S.R. București, 1985.
- Simion Floarea Marian, „Sărbătorile la români”, Editura „Grai și Suflet - Cultură Națională”, 2001.
- Tony Brill, „Legende românilor”, Editura Grai și suflet – Cultura națională, București, 1994.
- Tudor Pamfile, „Mitologia română”, Editura ALL, București, 1997.
- Tudor Pamfile, „Sărbătorile la români”, Editura Saeculum I.O., București 1997.
- Valer Butură, „Enciclopedie de etnobotanică românească”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979.
- „Viețile Sfinților”, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor 1998.

Franța și situația politico-strategică a României în 1915-1916 (2)

- urmare din pagina 1 -

Confruntându-se cu o oarecare lipsă de comunicare din partea Bucureștiului, Sazonov, într-o întâlnire amicală cu Diamandy, i-a remis următoarea notă: „domnul Diamandy a declarat în numele guvernului său că România este dispusă să cedeze Bulgariei o parte a Dobrogei, până la linia Dobritch-Balcic, iar Guvernul imperial a luat act cu plăcere de această situație, sperând că se vor îmbunătăți relațiile de vecinătate dintre România și Bulgaria. În ceea ce privește teritoriile pe care România le-ar putea obține dacă intră în război contra Austro-Ungariei, Sazonov observă cu respect că guvernul român nu ține cont suficient de principiul naționalităților pe care de altfel îl invocă pentru a-și justifica aspirațiile sale⁷⁵. Această notă venea să arate României că, în ciuda situației militare pe moment dificile a armatei ruse, aceasta este dispusă doar la cedări minime⁶. La Statul Major Român se știa că rușii mai pot suferi încă multe înfrângeri fără a fi învinși, dar se îndoiesc de ajutorul pe care l-ar putea primi într-un viitor de la armata rusă. Cu toate eșecurile vizibile ale armatelor rusești, Brătianu își menținea oferta. Blondel își informa superiorii de acțiunile Legației germane care întreținea o vie propagandă antirusă, nu fără succese⁷. La momentul respectiv, atât Petrogradul cât și Bucureștiul făceau concesii înfime și își mențineau pozițiile⁸. Petrogradul considera că cererile românești sunt neconforme cu principiul naționalităților, iar Bucureștiul nu înțelegea de ce „Rusia, dacă nu are intenții rele față de noi pe viitor se abținează să ne refuze o frontieră pe care noi o considerăm utilă pentru necesitatea noastră și de ce își dorește ca să ia un oraș moldav? Ea devine suspectă în ochii noștri⁹”.

În urma insistențelor unor oameni politici români și ai reprezentanților de la București, Partea franceză a intervenit la Petrograd pe lângă Sazonov. Acesta, în urma consultărilor cu țarul, era dispus să cedeze în problema Cernăuțului dacă România se angaja să coopereze militar în scurt timp¹⁰. Concomitent cu dispozițiile mai conciliante ale lui Sazonov, ministrul Rusiei la București a solicitat și a fost primit în audiență la regele Ferdinand¹¹. Regele a mai arătat că era la curent cu mersul negocierilor și că lasă mână liberă guvernului său. Regele nu i-a ascuns reprezentantului Rusiei situația gravă în care s-ar putea găsi armata română dacă armata rusă va fi timp îndelungat redusă la defensivă¹².

La Petrograd, dar și la Roma, Brătianu era bănuie de manevre diletanțe pentru lungirea tratativelor¹³. Statul Major Român avea o părere diferită, considerând că oricare ar fi circumstanțele de moment, România va trebui să se angajeze alături de Antantă¹⁴. Pentru depășirea situației neclare în ceea ce privea eventuala

poziție a României, la 18 iunie, din ordinul guvernului său, ministrul Rusiei l-a întrebat pe Brătianu: „în cazul în care un acord ar interveni între Rusia și România privind viitoarele frontiere, veți marșa imediat contra Austro-Ungariei?”. Brătianu i-a răspuns ministrului rus că în cazul în care cerințele sale vor fi satisfăcute în întregime, el „s-a declarat pregătit să intre în război în două luni de la semnarea acordului dintre Puteri și România. Acțiunea României va trebui să fie precedată de semnarea între ea și Rusia a unei Convenții Militare, care va stabili cooperarea eficace a trupelor române și ruse¹⁵. Reprezentanții Rusiei și Franței la București au obiectat direct fără să se consulte cu propriile guverne despre termenul de două luni de la semnarea până la intrarea efectivă în acțiune.

Puterile au luat în seamă oferta lui Brătianu și, cu cât presiunea germanilor era mai mare, prețul cerut de acesta părea unul rezonabil, cu condiția ca România să intre în război în cinci săptămâni¹⁶. Președintele de Consiliu se arăta favorabil, iar în ce privește Serbia, Em. Porumbaru a luat legătura cu ministrul sârb de la București pentru un eventual acord. Dincolo de aceste discuții care pe atunci se târăgănu, Marele Stat Major Român considera convenția politică aproape încheiată, „totul este pregătit”, problemele militare fiind mai de actualitate, deoarece dincolo de un potențial relativ ridicat pentru o campanie scurtă, intervenția armatei române nu putea să fie făcută cu succes dacă Franța și Anglia nu-i furnizau rapid muniții și materii prime¹⁷. Atât Sazonov cât și Brătianu păreau mai dispuși la mici concesii din exigentele formulate anterior, nici una dintre părți nedorind realmente înghețarea negocierilor. Sazonov spunea că „domnul Brătianu s-a declarat, în condiția avizului favorabil la cererile sale, să intre în campanie într-un interval de două luni de la semnarea acordului politic”. Ministrul Afacerilor Externe rus se declara favorabil, dar fixa intervalul maxim la cinci săptămâni, pornind de la ziua semnării acordului politic în condițiile propuse de România. Rusia, grijulie în a-și asigura, în condițiile militare date, cooperarea cu România, pune dispoziția sa pentru concesii în numele unei cauze comune aliate. Rusia admitea în Bucovina ca frontieră Prutul și renunța la Cernăuți, în nord Maramureșul până la Tisa revenea României, iar în Banat partea de sud-vest a Torontalului, după părerea unanimă a aliaților, urma să revină Serbiei, linia de demarcație fiind trasată mai târziu între români și sârbi, cu medierea aliaților. Noua propunere a lui Sazonov i-a fost comunicată lui Brătianu, iar președintele de Consiliu român s-a arătat satisfăcut de concesii obținute inclusiv în Banat, reafirmând oferta de a nu construi fortificații¹⁸. Brătianu a arătat că pentru a facilita acordul privind Banatul a înfățișat posibilitatea ca România să cedeze Dobritch-Balcic Bulgariei, să reducă prezența militară în fața capitalei sârbe și să nu facă lucrări militare, iar dacă Petrogradul va considera necesar „noi vom acorda condiții favorabile pentru cumpărarea pământurilor sârbilor care doresc să plece¹⁹”. Brătianu a subordonat pronunțarea fermă asupra intrării în război, de cunoașterea intervalului de timp în care Franța și Italia ar putea să-și țină față de guvernul român promisiunile privind asigurarea

frontului rus. În iunie o nouă ofensivă germană îi silea pe ruși să părăsească Prezmysl, Lemberg, apoi întreaga Galiție.

- 5 A.N.I.C., Rola 87, f. 12, Telegrama lui Blondel, București, 3 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.
- 6 *Ibidem*, f. 14, Telegrama lui Blondel, București, 3 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.
- 7 *Ibidem*, f. 15, Telegrama lui Paléologue, Petrograd, 4 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.
- 8 *Ibidem*, f. 16, Telegrama lui Blondel, București, 5 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.
- 9 *Ibidem*, f. 17, Telegrama lui Blondel, București, 5 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.
- 10 „Universul”, XXXIII, nr. 167, din 19 iunie 1915, p. 3.
- 11 Al. Marghiloman, *op. cit.*, p. 493-494.
- 12 A.N.I.C., Rola 87 d, Telegrama lui Blondel, București, 9 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.
- 13 *Ibidem*, f. 30, Telegrama lui Blondel, București, 10 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.
- 14 *Ibidem*, f. 31, Telegrama lui Blondel, București, 10 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.
- 15 *Ibidem*, f. 32, Telegrama lui Pichon transmisă de Blondel, București, 11 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.
- 16 *Ibidem*, f. 36, Telegrama lui De Billy, Roma, 11 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.
- 17 *Ibidem*, f. 38, Telegrama lui Pichon transmisă de Blondel, București, 18 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.
- 18 *Ibidem*, f. 51, Telegrama lui Paléologue, Petrograd, 22 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.
- 19 *Ibidem*, f. 36, Telegrama lui De Billy, Roma, 22 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.

munițiilor²⁰. Tocmai în momentul în care România avea nevoie rapidă de muniție, guvernul italian dispunea reținerea comenzilor românești, iar ministrul francez insista ca cele franceze să nu aibă aceeași soartă²¹. Londra era oarecum nemulțumită de poziția lui Brătianu, care își menținea exigențele asupra Banatului și peste acestea „reclamând și furnizarea imediată a furniturilor de război comandate în Franța și Italia”²². Parisul prefera să își mențină încrederea în Brătianu, însă Londra era oarecum nemulțumită, dar prefera să meargă pe mâna Rusiei²³. Italia căuta să își asigure ea însăși o poziție cât mai avantajoasă la Marea Mediterană, pe coasta Dalmației și în Albania și de aceea prefera de câte ori putea să discrediteze pe Brătianu ca nu cumva soluționarea cerințelor românilor din Banat să facă Puterile să acorde Serbiei o ieșire mai mare spre Adriatică. Într-adevăr, la momentul respectiv, ar fi neadevărat să se afirme că Brătianu nu temporiza, dar în luna iunie situația militară se modificase radical, armata germană reușind o străpungere de amploare în frontul rusesc și execută o pătrundere de adâncime pe direcția Varșovia și Ivangorod²⁴. Dată fiind această situație, acțiunea României urma să fie una aproape izolată, fapt conștientizat de guvernul de la București, care grăbea aprovizionarea cu muniții. Față de punctul de vedere exprimat de Paléologue, asupra pericolului furnizării României de armament și muniție de proveniență franceză, înainte ca ea să se fi pronunțat clar, Blondel ținea să ia poziție, arătând: „Îl putem acuza pe Brătianu că este ezitant, dar nu-l putem înjura chiar așa, considerându-l incapabil să-și țină vorbele și pe punctul de a întoarce contra noastră armele pe care le cere”²⁵. Brătianu era mulțumit că cererile sale privind frontierele au primit satisfacție, dar își arăta deschis regretul că nu s-a întâmplat același lucru și cu munițiile²⁶.

Pe moment, varianta aleasă de Brătianu era singura politică realistă pentru țară, dacă nu se opta pentru colaborarea cu Germania. În situația în care austro-germanii realizaseră o supremație netă pe tot frontul de est, când sârbii nu-și deranjau inamicii de teamă să nu atragă urgia asupra lor prea devreme, angajarea armatei române ar fi reprezentat o aventură. Această situație dificilă, privind intrarea în linie a armatei române se datora, în special, trenării negocierilor de la Petrograd, nejustificat de mult. În optica Guvernului rus, tipul acesta de Convenție conta prea puțin; ceea ce conta în părerea Petrogradului cu adevărat, era aportul la victorie și forța militară de care dispuneau încă la final statele pentru a domina o anumită zonă. Acest ultim aspect îl știa și Brătianu, de aceea evita cât putea de mult o colaborare cu mari sacrificii din partea armatei române, pe care rușii o cereau insistent²⁷. Cabinetele occidentale erau ferm convinse că germanii nu aveau să se angajeze la o pătrundere în adâncul Rusiei și urmau să caute un succes rapid asupra Serbiei și un coridor spre Constantinopol; de aceea miza pentru colaborarea României devenea tot mai mare. Paléologue fusese informat la 1 martie 1915 de către Sazonov asupra chestiunii Constantinopolului²⁸. Această chestiune era una vitală pentru Rusia și doar ea putea motiva în fața opiniei publice sacrificiile enorme. Luarea Constantinopolului putea justifica decizia țarismului de a implica Rusia într-un război așa de greu. Pentru a-și scuti armata de o implicare dură în războiul terestru, Anglia a fost prima care a

acceptat, urmată de Franța, care, implicată într-un război „pe viață și pe moarte” cu Germania, se temea să nu piardă alianța Rusiei. Puterile occidentale își dădeau acordul formal pentru ca Rusia să devină stăpâna Constantinopolului după război, dar, în vreme ce trupele rusești erau departe de Imperiul Otoman nu ezitau să își asigure avantaje în zonele Mării Mediterane aflate sub stăpânire otomană. Față de această politică, președintele Republicii franceze, Raymond Poincaré avertiza că România și Grecia, dacă ar afla despre aceste angajamente, ar fi profund nemulțumite²⁹. Ministrul de externe francez, Delcassé recomanda în această problemă, păstrarea unui secret absolut; „căci, dacă planurile noastre ajung să fie cunoscute de București, acestea ar putea determina orientarea României spre tabăra dușmană”³⁰. Această problemă a fost exploatată intens de către gruparea germanofilă din România³¹. La nivelul lui iunie 1915, la Marele Cartier General rus nu se pierduse încă speranța într-o revitalizare rapidă a armatei, estimând că Germania forța, deoarece era la capătul resurselor. Paléologue primea instrucțiuni clare de la Paris să faciliteze încheierea acordului româno-rus, iar el arăta că, chestiunea Constantinopolului era o veritabilă barieră³². Pentru a-și motiva cerințele, România a desfășurat la Londra și la Paris o activitate extrem de susținută. Al. Em. Lahovary arăta în fața președintelui Poincaré că „România va fi sigur de partea Franței în război.”³³. Timp de mai multe săptămâni, atât la Londra cât și la Paris a fost o competiție între diplomația rusă și cea română pentru a obține aviz favorabil asupra propriei viziuni.

La 29 aprilie Diamandy avea misiunea oficială de a începe negocierile cu guvernul rus. El a preferat să prezinte revendicările întâi lui Paléologue, căutând să-l convingă să sprijine cauza românească. Diamandy nu a primit un răspuns clar. În situația strategică din 1915, România era tot mai expusă prin poziția sa de neutralitate. Franța a manifestat o atitudine binevoitoare față de România și revendicările sale, care nu o afectau direct, iar atât timp cât atitudinea României risca să deranjeze Rusia, Franța a preferat să aibă o poziție mai rezervată. Sazonov a continuat să aibă o poziție rigidă, pe parcursul negocierilor din luna mai și chiar în iunie; el afirma că „prin intrarea Italiei în război tariful României a scăzut”³⁴.

O altă problemă semnalată de premierul român, era asigurarea necesarului de muniții comandat în Italia și în Franța³⁵. Desfășurarea evenimentelor făcea ca puterile occidentale să dorească să opună armata română tendințelor Germaniei spre Constantinopol, iar Rusia să-și dorească deschiderea unui nou front balcanic pentru a-și ușura propria situație militară³⁶.

Marja de manevră pentru Brătianu devenea din ce în ce mai mică, în condițiile în care presiunile Antantei se înteteau, iar Germania, în urma ultimelor victorii, considera că are dreptul la unele lămuriri din partea Bucureștiului, iar premierul român nu mai putea invoca ca argument pentru politica sa nedecisă, teama de Rusia, incapabilă militar, cel puțin pentru o vreme.

La insistențele lui Delcassé, Marea Britanie își dădea și ea acordul la exigențele românești în data de 7 iulie iar o zi mai târziu, Italia accepta și ea³⁷. Brătianu se declara pregătit să intre în acțiune în cinci săptămâni de la semnarea acordului politic și adăuga la cerințele privind viitoarele frontiere, problema asigurării munițiilor comandate în Franța și Italia. Între timp, în Serbia

20 *Ibidem*, f. 54, Telegrama lui Blondel, București, 25 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.

21 *Ibidem*, f. 55, Telegrama lui Blondel, București, 22 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.

22 *Ibidem*, f. 58, Telegrama lui Blondel, București, 28 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.

23 *Ibidem*, f. 59, Telegrama lui Paléologue, Petrograd, 27 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.

24 *Ibidem*, f. 61, Telegrama lui P. Cambon, Londra, 28 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.

25 *Ibidem*, f. 62, Telegrama lui De Billy, Roma, 29 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.

26 M.N. Popa, *op. cit.*, p. 211.

27 A.N.I.C., Rola 87 d, f. 63, Telegrama lui Blondel, București, 30 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.

28 *Ibidem*, f. 65, Telegrama lui Blondel, București, 30 iunie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.

29 M. Paléologue, *La Russie des tsars pendant la Grande Guerre*, vol. I, Paris, 1921, p. 313.

30 R. Poincaré, *Au service de la France*, vol. VI, Paris, Plon, 1930, p. 89.

31 *Ibidem*, p. 91.

32 Un livre noir, IIIe, p. 76, Telegrama lui Iswolsky din 6 martie 1915 către Sazonov.

33 Radu Rosetti, *Atitudinea României în războiul actual*, București, 1915, p. 61, 62, 65.

34 S. Sazonov, *Les années fatales. Souvenirs... (1910-1916)*, Paris, 1927, p. 221.

35 C. Nuțu, *România în anii neutralității (1914-1916)*, p. 223-224.

36 *Documents Diplomatiques secrets russes*, Paris, Payot, 1929, p. 197.

37 ANIC., Rola 87, f. 64, Telegrama lui Blondel, București 1 iulie 1915, către Ministrul francez al afacerilor străine, dl. Delcassé.

creștea teama de un posibil atac german³⁸. Cu toată această teamă, sârbii nu păreau să accepte sacrificii teritoriale pentru a-și asigura fie concursul militar al Bulgariei, fie pe cel al României.

În ceea ce privea România, Antanta spera foarte mult de la intervenția ei, acordându-i o mare importanță strategică³⁹. Petrogradul miza tot mult ca de la o zi la alta Bucureștiul „să primească (din partea Germaniei) un ultimatum, și să fie obligat să se supună sacrificându-și visele naționale sau să accepte lupta fără a fi obținut de la Puterile Aliate nici un angajament privind concursul său”⁴⁰. Rusia se aștepta ca presiunea exercitată de Germania asupra ei să se răsfrângă și asupra României și, astfel, rigiditatea Bucureștiului să fie înlocuită cu o flexibilitate favorabilă Petrogradului⁴¹. Statului Major român se temea că, datorită situației militare actuale din Rusia se va ajunge la situația ca România să fie izolată și să devină culoarul principal de operații din răsărit. Problema pusă astfel nu trăda tendințele de amănare, fiind o chestiune pur militară care putea fi interpretată cel mai bine de către Statul Major francez⁴².

Partea britanică consimțea, deoarece Antanta, la momentul respectiv nu avea nici un alt mijloc concret de a susține Serbia. Singura soluție era intervenția României care depindea de delimitarea Banatului. Propunerea lui Brătianu de a nu face fortificații în fața capitalei sârbe, părea pentru guvernul britanic un argument în plus pentru ca sârbii să accepte varianta de frontieră cu România⁴³. Rămânea ca Brătianu să fie anunțat de faptul că pretențiile sale au fost acceptate de diplomațiile Antantei și să se treacă la semnarea acordului politic, urmând ca România, într-un interval de cinci săptămâni să se angajeze în război contra Puterilor Centrale⁴⁴. Pentru a nu avea surprize, Antanta a acționat repede și hotărât. La 10 iulie 1915, ministrul Afacerilor Externe al Rusiei a prezentat nota următoare: „pentru a ralia România la acțiunea comună contra Germaniei și Austro-Ungariei, Rusia s-a hotărât să facă mari sacrificii în dauna interesului său național. Privitor la exigențele românești, Rusia până acum s-a opus punând în valoare drepturile legitime ale sârbilor mai puțîn asupra unei părți a Banatului, iar Puterile Aliate s-au exprimat categoric în acest sens. Dacă Franța și Anglia estimează astăzi că interese superioare ale cauzei comune implică un efort suprem pentru a determina România să se grupeze deschis de partea aliaților și chiar cu prețul unor sacrificii impuse Serbiei în chestiunea Banatului”⁴⁵. Între timp vestea presiunilor austro-germane asupra Bucureștiului ajungea și la Londra și Petrograd. Această atitudine părea să grăbească intrarea României în acțiune, iar ministrul român la Londra, aproape imediat cerea un împrumut de cinci milioane franci pentru noi comenzi de armament⁴⁶.

La 10 iulie Sazonov informa guvernele aliatae că prin ministrul Rusiei la București a declarat guvernului român că „Tripla Antantă s-a pus de acord să abandoneze României Bucovina până la Prut, Maramureșul până la Tisa și Banatul până la Dunăre, în următoarele condiții: 1) România să intre în război într-un interval de cinci săptămâni de la semnarea acordului politic cu Antanta; 2) să se opună oricărui tranzit de material de război spre Turcia; 3) România să cedeze Bulgariei linia Dobritch-Balcic; 4) să nu facă fortificații în Banat în fața Belgradului, să nu aducă alte forțe decât cele de poliție strict necesare, să-i despăgubească pe sârbii

care vor să se expatrieze și să le asigure toate libertățile celor care rămân pentru păstrarea limbii și a caracterului lor național”⁴⁷. La noua propunere a Antantei, Blondel a observat că: „Brătianu a făcut un mic pas înapoi privind intervalul de cinci săptămâni, dar insistența sa de a semna convenția era considerată de bun augur”⁴⁸. Blondel mai sugera și o soluție de rezervă și anume să fie semnată o convenție politică urmând ca România să fie angajată iar detaliile militare ale cooperării efective să fie lăsate în seama Statelor Majore⁴⁹. Sazonov cerea ca înainte să fie propuse condițiile din agenda din 9 iulie și să fie sondat Brătianu, dacă este dispus pentru fixarea unui termen privind intrarea în acțiune. În cazul unui răspuns negativ Puterile Aliate se vor concentra pentru viitoarele decizii.⁵⁰

Guvernul britanic a primit noul proiect de notă al lui Sazonov, dar ministrul francez milita pe lângă Sir Nicholson privind utilitatea unui demers imediat la București fără a insista pe detaliile intrării în campanie⁵¹. Instrucțiunile și contra instrucțiunile primite de Pokllewsky îl puneau pe Blondel în imposibilitatea de a desfășura un demers precis cum primise indicații. El arăta că înainte de a fi informat de reformularea lui Sazonov a discutat cu Brătianu, care se arăta dispus să accepte condițiile puse. Londra era dispusă să se ralieze la propunerile lui Sazonov printr-un demers oficial al ministrului Rusiei la București destinat să clarifice intențiile premierului român⁵². Pentru a lovi economic Germania, Cabinetul britanic se arăta dispus să cumpere recolta României de grâu demarând în acest scop un contract⁵³. La Petrograd, Paléologue arăta cu grijă că și Puterile Aliate se arată a fi prejudiciate de indecizia și tergiversările lui Brătianu în vreme ce puterile germane se afirmau cu energie. Sazonov și-a menținut disponibilitatea de a rămâne la punctul de vedere formulat la 14 iulie, având în această privință și consințământul țarului⁵⁴. Ministrul francez al Afacerilor Străine îi declara lui Sazonov la 17 iulie prin intermediul lui Paléologue că îndoiindu-se de consințământul lui Brătianu de a fixa un termen precis pentru intrarea României în acțiune, el considera util să se facă la București declarații pe subiectul Banatului în scopul de a arăta că responsabilul pentru inacțiunea României era Brătianu. Față de această propunere Sazonov și-a exprimat regretul că nu o poate îmbrățișa arătând că era preferabil să nu se strice relația cu Serbia printr-o declarație de acest gen⁵⁵. Situația dificilă și presiunile enorme dinspre Germania, îl făceau pe Brătianu mai conciliant și mai dispus la o atitudine flexibilă⁵⁶. Din dorința de a ști, dacă într-adevăr România se pregătea să intre în război, Sazonov, în numele guvernului imperial a cerut lui Delcassé să-i fie puse la dispoziție, pe cât posibil, lista cumpărăturilor de război făcute de România în Franța și, dacă era posibil, o estimare a ceea ce s-a comandat în Anglia,

47 *Ibidem*, f. 87, Telegrama lui Paléologue, Petrograd, 10 iulie, către dl. Delcassé.

48 *Ibidem*, f. 88, Telegrama lui P. Cambon, Londra, 10 iulie, către Ministrul francez al afacerilor străine, dl. Delcassé.

49 *Ibidem*, f. 90, Telegrama lui Paléologue, Petrograd, 10 iulie 1915 către dl. Delcassé.

50 *Ibidem*, f. 95, Telegrama lui Blondel, București, 11 iulie 1915 către Ministrul francez al afacerilor străine, dl. Delcassé.

51 *Ibidem*, f. 108, Telegrama lui Paléologue, Petrograd, 15 iulie 1915, către dl. Delcassé.

52 *Ibidem*, f. 117, Telegrama lui Blondel, București 16 iulie către dl. Delcassé.

53 *Ibidem*, f. 118, telegrama lui Blondel, București 16 iulie, către dl. Delcassé; colonelul Thomson era un apropiat al lui Brătianu și adept al ideilor acestuia, urmând să le expună la Londra în ordinea următoare: 1) Brătianu nu trebuia și nu putea să semneze nici o convenție politică deoarece secretul nu putea fi păstrat; 2) trebuia stabilită doar o convenție care să determine rațional data favorabilă pentru intrarea armatei în acțiune; 3) situația strategică nu permitea să intervină, iar ora sa nu a venit.

54 *Ibidem*, f. 122, Telegrama lui P. Cambon, Londra 16 iulie 1915, către dl. Delcassé.

55 *Ibidem*, f. 124, Telegrama lui Paléologue, Petrograd 16 iulie 1915 către Ministrul francez al Afacerilor Străine, dl. Delcassé.

56 *Ibidem*, f. 127, Paris, 17 iulie, către Ministrul francez la Petrograd, Paléologue. Situația se îngreunase la București și datorită vizitei primite de regele României a cumnatului său, proaspăt întors de la Constantinopol și care, evident, putea să-l influențeze.

38 *Ibidem*, f. 64, Telegrama lui Paleologue, 1 iulie, Petrograd către Ministrul francez al afacerilor străine, dl. Delcassé.

39 *Ibidem*, Rola 101, f. 76, II c, Telegrama lui Barrère, Roma 8 iulie către Ministrul francez al afacerilor străine, dl. Delcassé.

40 *Ibidem*, rola 101, f. 71, IIc, Telegrama lui Blondel, București 3 iulie către Ministrul francez al afacerilor străine, dl. Delcassé.

41 *Ibidem*, rola 101, f. 72, Telegrama lui Blondel, București 3 iulie 1915, către Ministrul francez al afacerilor străine, dl. Delcassé.

42 *Ibidem*, IIc, f. 75, Telegrama lui Paléologue, Petrograd 5 iulie, către Ministrul francez al afacerilor străine, dl. Delcassé.

43 *Ibidem*, IIc, f. 78, Telegrama lui Blondel, București 8 iulie 1915, către ministrul francez al afacerilor străine, dl. Delcassé.

44 *Ibidem*, IIc., Telegrama lui Paléologue, Petrograd 8 iulie către Delcassé.

45 *Ibidem*, IIc., f. 82, Telegrama lui Paléologue, 9 iulie către Ministrul francez al afacerilor străine, dl. Delcassé.

46 *Ibidem*, f. 85, Telegrama lui Paléologue, Petrograd, 9 iulie, către dl. Delcassé

Italia și S.U.A.⁵⁷. Parisul a pus la dispoziție o listă cuprinzătoare Petrogradului la 5 iulie, arătând că guvernul român a făcut comenzi importante de armament prin colonelul Rudeanu și l-a trimis în Statele Unite pe căpitanul Buicliu (la New York) pentru a negocia achiziționarea unor importante cantități de material militar. Deși aceste informații arătau clar intențiile guvernului român, Sazonov a preferat chestionarea lui Brătianu. Tot în sensul pregătirii pentru o intrare rapidă în război trebuia interpretată și cererea unui împrumut Londrei, cu un avans de 7 milioane lire sterline (175 milioane franci), bani necesari pentru cumpărarea de muniții și aprovizionare.⁵⁸

La 20 iulie, cu misiune oficială nedeclarată, Pokllewsky îl întâlnea pe Brătianu și îl chestiona, dacă armata română era pregătită în condițiile recunoașterii tuturor cerințelor, să intre în acțiune într-un interval de cinci săptămâni. Ministrul francez consemna atitudinea premierului de surprindere și arăta că acesta i-a declarat: „dacă cererile României din aprilie vor fi aprobate, guvernul român este pregătit să semneze o convenție politică în trei săptămâni... situația armatelor ruse nu-mi permite să fixez astăzi, precis, data intrarea în război”⁵⁹. În fața acestei atitudini a premierului, Blondel declara superiorilor săi: „nu mi-a displicut cum mi-a răspuns Brătianu și, în acest sens, vreau să discut cu colegii mei”⁶⁰. După consultarea cu guvernul, Brătianu arăta disponibilitatea semnării unei convenții politice și arăta disponibilitatea semnării în trei săptămâni a unei convenții militare⁶¹.

De altfel, în nota de răspuns, față de ministrul Rusiei Brătianu își afirma opinia că Puterile Aliate vor înțelege rezervele sale și că vor fi de acord, asigurând cooperarea armatei române în cele mai bune condiții⁶². Ministrul francez al Afacerilor Străine era convins

că semnarea unei convenții politice cu România însemna un mare pas înainte, și date fiind, condițiile mediului politic bucureștean, premierul nu ar fi putut să păstreze multă vreme secretul⁶³. Sir Grey împărtășea viziunea colegului francez expediind în acest sens o telegramă la Petrograd⁶⁴.

Sazonov considera că; Brătianu caută amânări, el declara lui Paléologue: „de ce crede el că acum armata germană poate zdrobi România, Diamandy mi-a declarat zilele trecute că România are o armată de peste 500.000 de oameni. Puteți admite că Statul Major german ar putea retrage din Polonia 400.000 de oameni pentru a-i deplasa 400 km. mai la sud contra României, dar aceasta ar atrage imediat victoria noastră. Dl. Brătianu rămâne fidel sistemului la care se rezumă întreaga sa activitate politică, să obțină totul și să nu dea nimic”. Paléologue a arătat interesul Antantei de a-și lega guvernul român printr-o convenție politică. Replica lui Sazonov a fost: „nu va înșelați, slăbiciunea guvernului român este de a nu avea nici o garanție pentru realizarea programului său național...”⁶⁵. În ziua următoare pe 28 iulie Delcassé îl îndruma pe Paléologue să acționeze pentru semnarea acordului cu România aceasta fiind prima condiție ca țara să intre în luptă⁶⁶. Londra era informată despre opinia lui Sazonov asupra necesității de a indica o dată pentru intrarea în campanie a României și admitea că aceasta să fie fixată cel târziu la 1 octombrie. Față de această situație Sir Ed. Grey consideră valabilă această ofertă dacă și Brătianu era de acord cu ea⁶⁷. La 30 iulie ambasadorul Rusiei de la Paris, arăta că în condițiile curmării totale a tranzitului de muniții spre Turcia, Sazonov a ajuns la concluzia realizării cu România a acordului politic și militar în condițiile cerute de Brătianu⁶⁸.

La 31 iulie, Sazonov telegrafia ambasadorilor Rusiei de la Paris, Roma și Londra că în urma noilor intervenții ale cabinetelor aliate, el consimțea să încheie cu România un acord politic și militar în condițiile cerute de premierul român⁶⁹. La 4 august Sazonov telegrafia lui Pokllewsky, că drept urmare a demersurilor puterilor aliate care sperau la încheierea grabnică a unei convenții cu România, în vederea curmării tranzitului de muniții spre Turcia peste teritoriul român. „Guvernul imperial consimte să dea satisfacție tuturor revendicărilor lui Brătianu cu condiția ca România să se angajeze din momentul actual să nu lase să tranziteze pe teritoriul său nici un fel de armament sau material de război destinat inamicilor noștri și ca ea să dea Puterilor Aliate posibilitatea unei supravegheri eficace în această privință...”⁷⁰. Față de ministrul Angliei la Petrograd, Sir Buchanan, Sazonov garanta că dorește de la acest acord cu România stăpînire tranzitului de materiale de război spre Turcia⁷¹. Trei zile mai târziu Pokllewsky se întâlnea cu Brătianu care se afla într-o situație delicată. Președintele de Consiliu s-a arătat rezervat, a luat câteva note și și-a rezervat răspunsul. După informațiile lui Blondel și reprezentantul Rusiei a fost puțin dispus la discuții, fapt care ducea la prelungirea rezolvării situației încă cu câteva zile⁷².

Brătianu își manifesta deschis dispoziția față de reprezentanții Antantei pentru a semna o înțelegere politică, fapt pentru care și-a convocat cabinetul și le-a explicat situația în care se găsea prins

57 *Ibidem*, f.132, Telegrama lui Blondel, București, 18 iulie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé. În Franța au fost comandate 10.000 țevi pușcă și 5.000 țevi carabină. La 29 martie erau comandate 100 tone antimoniu, în iunie 50 tone bumbac, 970 tone oțel, 8000 obuze de 75 mm, 200 aparate telefonice, 200 km. cablu telefonic, 500 tone alamă pentru cartușe, 15 proiectoare. Aceste materiale se aflau la Marsilia alături de piese de mașini și cinci avioane. În Anglia erau comandate 35 tone acid, 50 tone TNT și 100.000 cartușe comandate la H. Oppenheimer. În Italia erau comandate 5000 puști Edicotte, 150 tone alamă și 70 tone bandă de alamă. În Elveția 8 camioane, în Brazilia 200.000 puști cu tir rapid cu 1000 cartușe fiecare. În S.U.A., începând din martie erau comandate 500 tone plumb, 8000 pistolete Colt cu 56 cartușe fiecare; la 30 iunie 300 milioane cartușe comandate la Henderson, nu se șiau amănunte. În Franța mai erau comandate 12 avioane Maurice Farman, 8 avioane Voisen, 8 Berliot, 12 Candron, 10 aparate de telegrafiat fără fir, 50 tone pulbere de tun, 200.000 cartușe și cartușiere pentru 18 milioane de cartușe.

58 *Ibidem*, rola 101, f. 151, *Ibidem*, f.61, Telegrama lui P. Cambon, Londra, 19 iulie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, dl. Delcassé. Pentru rezolvarea problemelor tehnice ale împrumutului românesc, Foreign Office-ul l-a chemat la Londra pe ministrul englez la București. Fiind o problemă militară, Sir Barclay a considerat că era mai bine fie trimis atașatul militar, col. Thomson. Așadar, acesta era motivul plecării la Londra a colonelului, care nu primise nici o misiune oficială de la Brătianu, cum credea Blondel. Sir Nicholson arăta lui Cambon că erau cunoscute păreri personale ale colonelului, dar erau fără relevanță neputând modifica punctul de vedere oficial britanic.

59 *Ibidem*, rola 101, f.137, II c, Telegrama lui Blondel, București, 23 iulie 1915 către Ministrul afacerilor străine, dl. Delcassé.

60 *Ibidem*, f. 138, Telegrama lui Blondel, București, 23 iulie 1915 către Ministrul afacerilor străine, Delcassé.

61 *Ibidem*, f. 139, Telegrama lui Blondel, București, 23 iulie 1915 către Ministrul afacerilor străine, dl. Delcassé.

62 *Ibidem*, f. 140, Telegrama lui Blondel, București, 23 iulie 1915 către Ministrul afacerilor străine, dl Delcassé. „Noi suntem fericiți să vedem că Rusia și aliații ei sunt dispuși să se pună de acord cu noi asupra revendicărilor formulate de noi la 12-15 iunie. Noi suntem dispuși să încheiem pe aceste baze un acord politic finalizând toate discuțiile de pe acest subiect. Bineînțeles prin acest acord noi ne obligăm, la o activitate de cooperare militară și ne vom lua acest angajament prin care se va regla viitoare frontieră a României. În ceea ce privește data intrării în acțiune, ea va decurge din condițiile militare în care va trebui să se producă, implican o înțelegere cu aliații privind furniturile și operațiunile militare. Situația de pe front s-a modificat mult, iar armata română dacă ar intra acum în acțiune ar însemna să fie sacrificată în fața forțelor inamice superioare și nu ar servi cu nimic interesul comun.

Noi dorim ca intrarea noastră să fie cât mai rapidă. Eu cred că guvernele occidentale vor înțelege situația. Noi dorim această cooperare militară, dar condițiile strategice ne împiedică, considerăm utilă o convenție militară care să examineze condițiile cooperării militare”.

63 *Ibidem*, f. 150, Telegrama lui P. Cambon, Londra ,25 iulie 1915 către Ministrul afacerilor străine, dl. Delcassé.

64 *Ibidem*, f.153, Telegrama lui P. Cambon, Londra , 26 iulie 1915 către Ministrul afacerilor străine, dl. Delcassé.

65 *Ibidem*, f.155, Telegrama lui P. Cambon, Londra , 27 iulie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, dl. Delcassé.

66 *Ibidem*, f.156, Notă a Ministrului Afacerilor Străine, Delcassé, Paris 28 iulie către ambasadorul francez la Petrograd, Paléologue.

67 *Ibidem*, f.158, Telegrama lui P. Cambon, Londra , 29 iulie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, dl. Delcassé.

68 *Idem*, Rola 101, IIc, f.160, , Paris, 30 iulie 1915.

69 *Ibidem*, f.161, Paris, 31 iulie 1915.

70 *Ibidem*, IIc, f.2, Paris, 4 august.

71 *Ibidem*, IIc, f.3, Paris, 4 august.

72 *Ibidem*, IIc, f.6, Ambasada britanică de la Paris, 8 august, către Ministrul Afacerilor Străine, dl. Delcassé.

între propriile promisiuni. Toți au convenit că nu se putea intra în război, în condițiile unei masive retrageri rusești. M. Pherekyde făcea propunerea să se ceară aliaților ca semnarea unei convenții să nu se producă decât în ultimul moment, în același timp cu intrarea în război, dar care pe moment nu mai era de actualitate. Brătianu a refuzat propunerea, deoarece își dăduse cuvântul și risca să nu mai fie demn de încredere în fața aliaților. Ministrul britanic la București arăta: „accesul la putere al lui Marghiloman ar fi pentru noi dezastruos.” Era apreciată poziția lui Brătianu față de convenția politică, dar se estima că mai trebuie așteptat până când România se va putea alătura aliaților. În opinia guvernului britanic, aliații trebuiau să se concentreze, pentru ca România să sisteze total tranzitul oricărui material de război spre Turcia⁷³.

Franța și Rusia, în special Sazonov, considerau că un acord cu Brătianu era cel mai sigur mijloc de a scoate România din neutralitate, căci un asemenea act era aproape imposibil să fie păstrat secret⁷⁴. Convenția politică, atât de mult reclamată de Brătianu, trebuia semnată repede în termenii reclamați de acesta, dar trebuia să întrunească acordul principalilor lideri politici⁷⁵. În fața acestei situații Brătianu s-a văzut nevoit să ceară amânarea semnării convenției până la un moment favorabil, angajându-se totuși să interzică tranzitul de muniții spre Turcia⁷⁶. Sir Grey era de acord cu colegul său francez acceptând argumentele lui Brătianu până la momentul în care guvernul român ar fi fost capabil să intre în acțiune⁷⁷. La 12 august Sazonov declara că „acceptă propunerea lui Sir Grey, de a declara verbal guvernului român prin intermediul miniștrilor creditați la București, că puterile aliate luând în considerare argumentele lui Brătianu sunt dispuse să încheie un acord politic cu România când acesta socotește că va fi capabil să intre în acțiune⁷⁸.”

La 13 august, Blondel scria lui Delcassé: „dată fiind pe moment situația creată la București mi se pare necesar: 1) nu trebuie să insistăm pe semnarea imediată; 2) să-i acordăm în continuare credit lui Brătianu, pe care nu-l suspectez de rea credință; 3) de a discuta și de a fixa termenii convenției; 4) de a continua să ținem foarte strâns contactul cu primul ministru pentru ca la un moment dat, când nu vor mai fi motive serioase de întârziere să încheiem definitiv acordul⁷⁹.”

La 22 august Guvernul român prezenta un comunicat timid Triplei Antante, în forma următoare: „noi suntem fericiți să constatăm acordul definitiv dintre Rusia și aliați asupra viitoarelor frontiere ale țării noastre în vederea unei proxime colaborări militare și, în consecință, până la stabilirea unei colaborări militare și semnarea unei convenții relativ la aceasta, România, după cum a făcut-o și până acum, va bara traficul de muniții spre Turcia⁸⁰.” La 26 august 1915 erau închise frontierele României pentru efectuarea mișcărilor de trupe în eventualitatea respingerii unui atac austro-ungar⁸¹. Viena a reacționat atunci, Czernin a mers imediat la rege, care i-a promis redeschiderea granițelor⁸². Czernin a mers în audiență și la Brătianu, care i-a promis retragerea trupelor în cincisprezece zile⁸³.

Tratatul din primăvara și vara lui 1915 au avut ca principal efect stabilirea unui canal de comunicații diplomatice al Bucureștiului, prioritar orientat spre Paris. Diplomația franceză a făcut dovada unei suptei deosebite temperând anguasele

guvernului Brătianu și oferindu-se ca intermediar al semnării unui acord cu Rusia și implicit cu Antanta.

Revenind la situația României din august 1915, deși guvernul își exprima imposibilitatea de moment de a semna o convenție, în domeniu militar, se făcea tot posibilul pentru completarea necesarului de tehnică și muniții⁸⁴. Situația din răsăritul Europei se profila a fi tot mai nefavorabilă pentru Antanta. Rusia în august conștientiza că revirimentul său militar necesita un ajutor occidental consistent de aceea exigențele sale față de România au mai slăbit. Varianta unei alianțe cu Bucureștiul nu era singura soluție concepută de Petrograd care urmărea realizarea unei alianțe cu Japonia⁸⁵.

Presiunea militară a Germaniei pe frontul din est părea amenințătoare pentru țările balcanice, zona nefiind atinsă de război decât în două extremități, Serbia și Dardanele. Calculele Antantei au exclus posibilitatea unui eșec al Rusiei de asemenea proporții. Situația de pe frontul rusesc amenința cu secundarizarea. Se impunea ca armata rusă să-și revină în cel mult două luni altfel risca să nemulțumească grav opinia publică și să se prăbușească moralul soldaților. Germanii arătau deschis că dispun de resurse importante deoarece ei estimau că trupele ruse nu puteau să-și revină mai devreme de șase luni. Iar dacă informația era cât de cât corectă se ridica problema ce vor face cu excedentul de trupe, existând trei posibile variante: 1) posibil atac în Bucovina spre Basarabia și Odesa, variantă fără simț practic care ar fi lungit frontul cu 400 kilometri; 2) un atac direct contra României. În felul acesta se ocupa cel mai scurt drum spre Constantinopol, însă varianta avea inconvenientul de a întâlni o armată de 600.000 oameni. Varianta acesta era una de diversivitate deoarece pentru invadarea unei țări era nevoie de multă artilerie și nu de trupe de acoperire cum erau cele de la granița transilvană aduse pentru a timora Bucureștiul; 3) atacul contra Serbiei ceea ce se va lămuri în 15 zile capacitatea căilor ferate ungare de 10-15 trenuri pe zi necesitând 15 zile pentru realizarea unei concentrări pentru realizarea unei invazii contra Serbiei. Planul trebuia realizat rapid deoarece turcii aveau probleme mari cu deficitul de muniții și trebuiau renforșați rapid cu muniție și multă tehnică⁸⁶.

Guvernul român grăbea pe cât de mult posibil completarea arsenalului deoarece dincolo de calmul aparent premierul avea informații despre mișcările trupelor germane și despre intențiile bulgarilor⁸⁷.

Statul Major al Armatei Române solicita prin Blondel verificarea unor informații cu cele ale aliaților despre mișcările trupelor germane și despre reorganizările acestora⁸⁸. Informațiile generalului Iliescu erau confirmate atât din sursă franceză, cât și rusă⁸⁹. Dincolo de această amăgire, raporturile politice se răceau și mai mult între București și Viena⁹⁰.

73 *Ibidem*, IIIc, f.18, Paris, 10 august 1915, Nota a lui Sir Fr. Bertier către Ministrul Afacerilor Străine, Delcassé.

74 *Ibidem*, p. 338.

75 Al. Pingaud, *op. cit.*, vol II., p. 30-32.

76 A.N.I.C., Fond Microfilme Franța, rola 101, IIIc, F. 22, P. Margerie, Paris, 12 august către ministrul francez la București, Blondel.

77 Al. Pingaud, *op. cit.*, vol II., p. 38.

78 A.N.I.C., Fond Microfilme Franța, Rola 101, IIIc, f.23, Telegrama lui Paléologue, Petrograd, 12 august 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, dl. Delcassé.

79 *Ibidem*, IIIc, f.27, Telegrama lui Blondel, București, 13 august 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, dl. Delcassé.

80 *Ibidem*, IIIc, f.37, Telegrama lui Blondel, București, 22 august 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, dl. Delcassé.

81 Al. Marghiloman, *op. cit.*, p.499.

82 *Ibidem*, p. 504.

83 *Ibidem*, p. 517.

84 A.N.I.C., Fond Microfilme Franța, rola 87, f. 193, P. Margerie, Paris, 18 august către ministrul francez la București, Blondel.

85 *Ibidem*, rola 136, Paris, 9 august, Delcassé către Ambasadorul francez la Petrograd. Pentru realizarea acestei alianțe, Sazonov cerea sprijinul Guvernului englez care să intervină în acest sens la Tokio. La momentul respectiv negocierile nu începuseră datorită unei crize ministeriale japoneze, dar existau disponibilități de ambele părți.

86 *Ibidem*. În finalul raportului, Pichon se arăta vizibil nemulțumit „în ziarele noastre se vorbește despre resursele noastre enorme, de armată de rezervă, de un corp expediționar italian gata de expedia, dar eu văd cum corpul de la Dardanele este măsurat atenț; știu că sunt greutăți enorme, dar trebuie să acționăm repede acum și cu maximum de mijloace, statele balcanice așteptând de la noi ceva... Dificultățile de la Calea ferată Nisch-Karagujevatz-Negotin trebuie depășite cu ajutor românesc în șase luni; interesul Germaniei față de Rusia s-a detașat subit, Germania nu pare interesată de un marș în imensitatea rusă, prea departe prea mult timp, ea își caută victoriile în altă parte pe frontul balcanic...Ceea ce am exprimat nu este decât o ipoteză”.

87 *Ibidem*, rola 87, f. 119, telegrama lui P. Margerie, Paris, 1 septembrie, către Ambasadorul francez la București, Blondel.

88 *Ibidem*, f. 200, Telegrama lui Blondel, București, 2 septembrie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, dl. Delcassé.

89 *Ibidem*, f. 202, Telegrama lui Paléologue, Petrograd, 5 septembrie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, dl. Delcassé.

90 *Ibidem*, f. 204, Telegrama lui Beau, Berna, 9 septembrie 1915 către Ministrul Afacerilor Străine, dl. Delcassé.

Medicina vasluiană în timpul primului război mondial

Dr. Valeriu LUPU

„O luptă aprigă vă așteaptă. Cu bărbăție să îndurăm greutățile și cu ajutorul lui Dumnezeu biruința va fi a noastră. Arătați-vă deci demni de gloria străbună. De-a lungul veacurilor un neam întreg vă va binecuvânta și vă va slăvi”.

Ferdinand – rege al României
(fragment din ordinul de zi, 15 august, 1916)

Introducere

Ieșirea României din neutralitate prin hotărîrea consiliului de coroană din 4 august 1916, care declara starea de război între România și Imperiul Austro-Ungar, a fost urmată imediat de declarația de război a Germaniei împotriva României. Trecerea entuziastă a Carpaților de către batalioanele românești, în vederea întregirii țării, a fost repede contracarată de înaintarea impetuoasă a trupelor germane sub comanda mareșalului Mackenzen, care, ajuns la București, declara cu emfază că în două săptămâni va fi la Iași.

Moldova va deveni zonă de refugiu pentru coloane nesfârșite de refugiați, dar și zonă de concentrare și refacere a trupelor române istovite de marșuri prelungite și bătălii pierdute. Acestui dezastru civil și militar i se adaugă epidemiile succesive de tifos exantematic, febră tifoidă și febră recurentă care efectiv decimau trupe militare și colectivități. La nivel global acestor epidemii le-au căzut victime peste cincizeci de mii de medici pe toate fronturile europene. Dacă problema holerei fusese rezolvată prin vaccinarea antiholerică realizată și introdusă de savantul român dr. Ion Cantacuzino, celelalte maladii, practic endemice, dar cu izbucniri epidemice, decimau populații întregi prin mortalitatea crescută pe care o generau. Aglomerațiile umane și condițiile de igienă, mai mult decât precare, favorizau intercontaminarea și răspândirea extrem de rapidă a bolii, aspecte care se adăugau ca o nenorocire peste numeroasele lipsuri și neajunsuri cauzate de război.

Sistemul medical vasluian

La nivelul orașului Vaslui, cu cei 10.397 locuitori ai săi (conform recensământului din 1912), funcționa „Spitalul lui Drăghici” cu o capacitate de 75 de paturi, reconstruit în 1907-1909 pe amplasamentul vechiului spital (ctitoria postelnicului Dimitrie Drăghici din 1852), având în structura sa patru pavilioane cu destinații diferite: - pavilionul central; cu secțiile de chirurgie și boli ordinare (medicină internă, n.n.),

- pavilionul de contagioși, unde se internau bolile contagioase cu potențial epidemic major și care impuneau izolarea bolnavilor,
- pavilionul de tuberculoși unde se izolau și tratau cazurile de tuberculoză,
- pavilionul pentru consultații (tip policlinică n.n.) unde se acordau consultații în regim de ambulator. Întregul spital era deservit de 12 medici, coordonat la vremea aceea de cel mai longeviv director din întreaga istorie a spitalului vasluian, dr. Jack Ungar, în această poziție timp de 30 de ani; 1888-1918.

Începerea ostilităților, odată cu intrarea României în război, va schimba radical situația structurii medico-sanitare locale, pentru că întreaga activitate a acesteia va fi orientată

către medicina de război, în care toate unitățile medicale cu întregul personal medico-sanitar deveneau obiective militare. Pentru orașul și județul Vaslui, ca de altfel pentru întreaga Moldovă, dezastrul începutului de război (1916-1917), însemna trei probleme majore, cărora sistemul medico-sanitar local trebuia să le facă față.

Prima problemă era cea a refugiaților, a căror număr atinsese numai în câteva luni cifra de 60.000 de suflete, pentru care trebuiau asigurate cazarea, hrana și condiții minime de igienă, mai ales că se anunța o iarnă deosebit de grea. Este și motivul pentru care în fruntea orașului și județului au fost numiți doi medici; dr. Gheorghe Scarlat ca primar al orașului Vaslui și dr. Nicolae Radovici ca prefect al județului.

A doua problemă majoră era îngrijirea răniților care soseau cu trenuri speciale de pe front, a căror număr aveau să atingă cifra de 10.000 de ostași care aveau nevoie de asistență medicală. Astfel vor ajunge la Vaslui și răniții regimentului 18 Gorj care a fost decimat în luptele din Valea Jiului, printre care se afla și eroina neamului nostru Ecaterina Teodoroiu. După o scurtă spitalizare în Spitalul Drăghici va fi trimisă la Spitalul „Regina Maria” din Iași, ca apoi să revină pentru convalescență și refacere la Divizia a 11-a încartuită în Vaslui.

A treia problemă majoră era gestionarea epidemiilor de tifos exantematic, febră tifoidă și febră recurentă care afectau deopotrivă trupele, refugiații și populația autohtonă. Pentru rezolvarea acestei probleme autoritățile locale au pus la dispoziția sistemului medico-sanitar localurile Gimnaziului Clasic „Mihail Kogălniceanu”, ale Școlii Primare nr.1 Băieți și Școlii Profesionale de Fete, localuri care devin secții de contagioși. În continuarea unei vechi tradiții spitalul „Drăghici” era deservit și de medicii militari care s-au succedat de-a lungul timpului în serviciul unităților militare vasluiene, fie la nivel de batalion sau regiment, parte a unităților militare din Iași, la rândul ei regiment, divizie sau corp de armată. Așa se face că în timpul primului război au lucrat în unitățile medico-sanitare din Vaslui peste 100 de medici civili și militari, dintre care 50 vor cădea la datorie, fie pe câmpul de luptă, fie răpuși de tifos îngrijind bolnavii de această teribilă boală.

Parte din acești eroi sunt reînhamăți în parcela „eroilor sanitari” din cimitirul orașului „Eternitatea” la inițiativa generalului Ion Rășcanu, primar al orașului în perioada 1936-1940. Iată numele lor; colonel medic dr. Vasile Andreescu, locotenent colonel dr. Ion Mumianu, maior dr. Constantin Andreescu, maior dr. Mihai Dobrescu, căpitan dr. Gheorghe Constantinescu, locotenent dr. Dumitru Mihăilescu, locotenent dr. Velo Pandele, locotenent dr. Felix Mirosbach, locotenent dr. Constantin Dumitrescu, sublocotenent dr. Hristea Cioncan, sublocotenent dr. Alexe Martinescu, și sublocotenent dr. Petrea Chivu.

Mari personalități medicale Vasluiene

Istoria acelor timpuri dramatice reține patru personalități medicale de maximă importanță pentru asistența medicală a timpului prin a căror evocare ne îndeplinim o datorie de onoare pentru memoria lor:

Dr. Jack Ungar; medic civil, va conduce destinele Spitalului lui Drăghici timp de 30 de ani (1888-1918). Practic viața acestui inimos doctor s-a confundat cu istoria medicală a locului, distingându-se prin profesionalismul său, devotamentul său și calitățile sale de manager. În 1907 va obține demolarea vechiului spital, care devenise nefuncțional datorită degradării în timp, și construcția unui nou local pe vechiul amplasament al spitalului ctitorit de Dimitrie Drăghici la 1852. Noua construcție va fi gata în 1909, iar prin sistemul pavilionar evocat mai sus (construite după moda timpului), își va mări capacitatea de spitalizare la 75 de paturi. Va fi ajutat la acea vreme de epitropii spitalului în persoana prefectilor județului inginer Panainte Donici și dr. Nicolae Radovici și a primarilor orașului dr. Gheorghe Scarlat, Eduard Moțaș și Ion Vasiliu.

În anul 1910 va elabora un nou regulament de funcționare a spitalului, tipărit la Tipografia Letcae din Huși intitulat „Regulament pentru administrarea așezământului Spitalului lui Drăghici din Vaslui”. Acest document, considerat unul dintre cele mai moderne acte normative în domeniu, cuprinde detalii interesante; care merg de la competențele personalului încadrat până la circuitele secțiilor, alimentație, tratamente, modul de procurare al medicamentelor etc. În cele 145 de articole ale sale sunt cuprinse și prevederile primului regulament elaborat de ctitorul spitalului Dimitrie Drăghici, prin „actul său de fundațiune” la 1864 când spitalul funcționa deja de 12 ani (1852).

Doctorul Jack Ungar a fost în același timp și medicul spitalului evreiesc din localitate, timp de 16 ani a fost și medical cooperatției din oraș, iar timp de trei ani a fost și medical regimentului 25 infanterie din localitate. Dincolo de meritele sale incontestabile în coordonarea și modernizarea asistenței medicale locale, a recordului în calitate de director al unității timp de 30 de ani (cel mai longeviv din istoria spitalului), chirurgul și medicul Jack Ungar a impresionat contemporanii prin devotamentul său nelimitat, până la sacrificiu, în slujba celui în suferință, servind necondiționat cauza bolnavului și spitalului atât în timp de pace cât mai ales în timp de război când, sub conducerea sa, corpul medical vasluian, deopotrivă civil și militar, va reuși performanța rezolvării problemelor medico-chirurgicale ale trupelor staționate aici, ale răniților veniți de pe front, ale refugiaților și localnicilor.

A făcut din medicina sa un adevărat apostolat, sacrificându-și tot avutul său, timpul și sănătatea sa, încheindu-și existența la datorie în luna martie a anului 1918, în sărăcie, dar înconjurat de durerea și regretul celor pe care i-a ajutat ca medic și om. Istoriografia timpului consideră că munca și dăruirea doctorului Jack Ungar a fost un privilegiu pentru spitalul și urbea Vasluiului în acele vremuri deosebit de grele.

O mărturie vie a acestor afirmații o constituie un articol comemorativ apărut în „Gazeta di Moldavia” la un an de la moartea sa „**A aparținut medicilor care concep profesia lor, dintr-un punct de vedere cu totul superior. Și nu este o exagerare când spunem că doctorul Ungar a făcut un apostolat din medicina lui. Decenii de-a rândul a îngrijit mii de bolnavi cu devotement și știință de medic... Și au fost desigur timpuri, când dr. Ungar o ducea foarte greu, dar câtă resemnare în suferința lui și câtă**

demnitate punea el în toate. Era omul dezinteresat prin excelență, pentru care exista doar problema efortului pentru îndreptare și ameliorare. Dr. Ungar a murit sărac, regretat de toți concetățenii săi”.

Dr. Vasile Andreescu (Bazil sau „falsul Davila”). O altă personalitate remarcabilă a acelor vremuri a fost dr Vasile Andreescu (Bazil sau falsul Davila), Colaborator al generalului dr Carol Davila în calitate de aghiotant. Colonel în retragere din anul 1909, deși ieșit din cadrele active ale armatei, este rechemat și mobilizat în anul 1913 în cel de al doilea război balcanic la comanda unui lazaret de holerici de la Turak – Izvor. Deși avea vârsta de 67 de ani, participă activ și la campania din Moldova a primului război mondial la comanda spitalului de tifoizi de la Negrești.

Avea să fie răpus de tifos exantematic la sfârșitul anului 1917 îngrijind bolnavii de această boală, moartea sa survenind după glorioasele victorii ale armatei române din acel an de-a lungul Carpaților trăind bucuria acestei mari biruințe. Remarcabil în viața acestui mare medic este faptul că în calitate de aghiotant și colaborator al generalului Carol Davila (nemuritorul) va contribui activ și efectiv la marile realizări în domeniul sănătății militare și publice îndeplinite de acesta la nivel național.

Ardelean de origine (născut în 1850 la Farău – Alba), absolvă Școala de Medicină din București și devine aghiotantul și discipolul marelui Davila. Asemănarea fizică și comportamentală izbitoare cu mentorul său iau adus renumele de „falsul Davila” spre amuzamentul și glumele contemporanilor săi.

Urcă rapid în ierarhia militară participând la războiul sârbo-bulgar (1874), în calitate de medic de ambulanță, ocazie cu care va fi decorat cu ordinul Takola și, cel mai important în cariera sa, ca medic militar în războiul de independență (1887 – 1888). Pentru faptele sale a fost decorat cu Ordinul Steaua României cu spade și Medalia Apărătorilor Independenței. Dincolo de activitatea medical-organizatorică (alături de mentorul său Carol Davila), dr. Vasile Andreescu a dovedit o adevărată vocație științifică. Obține titlul de doctor în medicină, după doi ani de studii de laborator, cu teza „Cercetări microbiologice asupra naturii abceselor peritoracice zise tuberculoase”, iar în 1892 va publica o lucrare monumentală intitulată „Despre recidiva sifilisului” pe lângă alte lucrări publicate în revistele vremii. Dincolo de relația strânsă pe care o avea (împreună cu generalul Carol Davila) pe linie militară cu spitalul lui Drăghici și batalionul II dorobanți Vaslui, se va lega de zona noastră prin căsătoria cu Ema Străjescu, fiica unor moșieri vasluieni care dețineau moșiile Poeneștii Străjeștilor și mai ales prin fiul său colonel dr. Gheorghe Andreescu care va conduce destinele medicinei vasluiene vreme de 21 de ani (1918 – 1939).

Dr. Gheorghe Andreescu (1884-1976); rămâne cea mai ilustră figură a medicinei de pe meleagurile Vasluiene. Fiul legendarului aghiotant al lui Carol Davila, colonel dr. Vasile Andreescu, supranumit „falsul Davila” (datorită asemănării fizice cu șeful său), dr. Gheorghe Andreescu va călca viguros pe urmele tatălui său, devenind repede o personalitate medicală și științifică de prim rang la nivel local și național.

Absolvent al Facultății de Medicină din București, obține titlul de doctor în medicină în 1910 cu teza „Accidente gravidocardiacă” premiată și distinsă cu mențiunea „magna cum laudae”. Își începe cariera medicală ca medic secundar la Spitalul din Caracal (1910 – 1914), perioadă în care conduce și lazaretul de holerici de la Caracal în timpul celui de al doilea război balcanic. În anul 1916 este mobilizat și lucrează ca

medic la Spitalul Mobil al Corpului I Armată oferind asistență medicală și chirurgicală pe traseul Valea Jiului - Târgu Jiu, până în Moldova, odată cu trupele în retragere.

În Moldova a fost însărcinat cu coordonarea acțiunii de combatere a tifosului exantematic lucrând în același timp la Spitalul din Bacău. Pentru dăruire, devotament și rezultatele obținute este avansat până la gradul de colonel și este decorat cu Steaua României cu spade. A participat activ pe frontul Mărășești-Oituz ca medic al Spitalului de Evacuare operând mii de răniți cu răni grave de război, până în martie 1918 când este numit medic șef al Spitalului Drăghici din Vaslui unde va rămâne și după demobilizare timp de 21 de ani (1918-1939), refuzând sistematic invitația de a urma o carieră universitară sau de a ocupa posturi de medic primar chirurg în marile orașe ale țării; Chișinău, Sibiu, Craiova, Arad, București.

Ca și tatăl său va dovedi un apetit nedezmintit pentru cercetarea științifică, activitate de la care nu a abdicat chiar și în vremurile grele de război. Câteva exemple ilustrează cât se poate de bine acest aspect. În campania din Bulgaria, în calitatea sa de comandant de lazaret, comunică rezultatele cercetărilor sale în lucrarea „De l'action du serum antityphique de Besredka sur l'evolution du la fièvre typhique” publicată în Analele Institutului Pasteur din Paris din anul 1913. În campania din 1916 publică lucrările „Contribuțiuni asupra vaccinării științifice”, „Un caz de tifos exantematic cu reșută” și „Tratamentul fracturilor de război prin rezecții subperiostale, metoda Ollier” care a salvat mii de răniți de la amputația membrilor, metoda extinzându-se apoi ca procedură chirurgicală în toate spitalele din țară. În 1918 va introduce în tratamentul chirurgical al răniților metoda Pirogoff.

Tot în timpul campaniei militare din timpul primului război mondial introduce metoda rachis-strychus-stovainizării cervicale în anestezia intervențiilor chirurgicale la nivelul capului și membrilor superioare, procedeu pe care îl va prelua mai târziu profesorul Ernest Juvara, apoi Thoma Ionescu și Victor Gomoiu, mari chirurghi la începuturile chirurgiei românești.

Ne limităm doar la activitatea științifică de mai sus pentru că ea se referă la perioada de război, dincolo de care însă, cercetarea științifică aplicată, introducerea noului în diagnosticul și terapia medico-chirurgicală a fost o preocupare constantă, distingându-se de-a lungul vremii ca o personalitate medicală de prim rang în peisajul științific românesc.

Atașamentul față de Vaslui și ținuturile sale se va consolida, ca și în cazul tatălui său, prin căsătoria cu Adina Mihăilescu, fiica boierului și vestitului podgorean Pavel Mihăilescu care deținea moșii la Bereasca Vaslui și podgorii la Cotnari Iași. Soția sa Adina, o distinsă doamnă, de o rară frumusețe, alături de soțul ei și în calitate de președintă a Societății de Cruce Roșie, va întreprinde numeroase acțiuni filantropice care s-au înscris în istoria Vasluiului (cămin, cantină pentru 50-60 de copii, baie comunală etc).

Dr. Ștefan Corvin (1844-1913): Nu putem încheia fără a evoca o altă personalitate medicală a Vasluiului care a marcat evoluția medicinei de război la începuturile sale. Este vorba de medicul general de Corp de Armată, dr. Ștefan Corvin (1844-1913), născut în Vaslui, absolvent al Școlii Primare de Băieți nr. 1 din Vaslui, licențiat în medicină la Paris, cu doctoratul obținut în 1875 cu teza „De l'uremie, a forme dyspneique”. După câțiva ani de practică în spitalele bucureștene îmbracă uniforma militară avansând până la gradul de general de corp de armată la Corpul de Armată IV Iași.

Va continua opera de organizare a serviciului medico-sanitar din armată, începută de Carol Davila și apropiații săi, sub toate aspectele, aducându-le la standarde moderne. Modelul său de organizare și acțiune a rămas valabil până în zilele noastre. Dincolo de activitatea practică din teren, dr. Ștefan Corvin va pune bazele științifice ale acestei organizări prin numeroase lucrări cu caracter științific și instructiv educativ, între care enumerăm câteva; „Călăuza medicului activ și de rezervă” publicată în 1897, lucrări care privesc regulamentele și normele de funcționare a serviciului sanitar de campanie la nivel de regiment, divizie și corp de armată, cu specificul de armă (infanterie, cavalerie, artilerie etc), organizarea și funcționarea spitalelor mobile și de evacuare, organizarea infirmeriilor din gări, transportul răniților cu targa, ambulanța, pe calea ferată și pe apă, norme de instalare a corturilor de ambulanță și barăci, serviciul medico-sanitar de asediu, igiena câmpului de luptă, a unităților în marș, cantonament și bivouac.

Gândirea și realizările sale poartă amprenta colaborării cu Carol Davila, cu care a organizat spitalele de campanie la sud și nord de Dunăre în timpul războiului de independență. A publicat studii în reviste de specialitate și cărți pentru învățământul sanitar civil și militar precum; „Școala sanitarului” (1896), „Tuberculoza în armată” (1898) etc. A păstrat legătura cu Vasluiul său natal pe linie militară, organizând și supraveghind serviciul medico-sanitar la nivelul regimentului 25 Infanterie Vaslui.

Concluzii

1. Alături de alte zone ale Moldovei, Vasluiul și ținuturile sale au constituit puncte nodale în operațiunile militare din spatele frontului și în egală măsură sub aspect medical.

2. Evenimentele istorice legate de primul război mondial, eroismul și sacrificiul populației ținutului Vaslui, marile personalități medicale ale locului implicate până la sacrificiu în asistența medicală a răniților, refugiaților și populației locale, au înscris pagini de legendă și eroism în istoria locului.

3. De aici și datorită noastră veșnică de a nu le uita, venerându-le cu admirație și mândrie național patriotică, pentru că ele consfințesc identitatea noastră și constituie temelia demnității noastre ca națiune și popor.

Bibliografie:

1. Buzdugan, Ion – *Contribuții la studiul particularităților tifosului exantematic pe teritoriul Moldovei*, Teză doctorat, Iași, 1975.
2. Buzdugan, Ion – *Pagini de istorie privind tifosul exantematic pe teritoriul Moldovei*, Pagini Medicale Bârlădene, 1996.
3. Chiper C, Mihai N, Fitcal M – *Omagiu eroilor județului Vaslui*, Editura Sfera, Bârlad, 2016.
4. Ciobanu M, Bârlădeanu N, Lupu V – *De la „Spitalul lui Drăghici” la Spitalul Județean de Urgență Vaslui, 1852 – 2010*, Editura PIM, Iași, 2010.
5. Ciobanu M, Andronic A, Necula P – *Cronica Vasluiului, documente, locuri, oameni, fapte*, Editura Publirom, 1999.
6. Gazeta de Moldavia – *Jack Ungar și medicina lui*, nr. 65, august, 1919.
7. Pivniceru Maruca – *Doamne și ce Doamne*, Editura Agerpres, 2008.
8. Ravaru D – *De Sântămăria Mare/ S-a stârnit mobilizare-100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial*, Editura PIM, Iași, 2016.

Festivalul Național „Gheorghe Cucu” (Puiеști – Vaslui)

- urmare din pagina 1 -

Cartea profesorului Dan Ravaru (Primul cetățean de onoare al comunei Puiеști, autorul celor două lucrări de referință „Cartea Puiеștilor” și „Folclor litera de pe Valea Tutovei”, în colaborare cu Silvia Ravaru) consemnează „100 de ani de la intrarea României în primul Război Mondial”. Cartea are o mare încărcătură afectivă, fiind dedicată bunicului autorului Gheorghe Fofircă. În „Argument”, profesorul Dan Ravaru precizează că suntem în preajma „celui mai strălucit eveniment din Istoria modernă a României, Unirea de la 1 Decembrie 1918” P.5).

Autorul pune în antiteză trecutul glorios cu prezentul decăzut prin „nepăsarea față de problemele naționale, un adevărat cancer care pietrifică sufletele românilor”.

Astăzi, când suntem conduși spre dezastru de către străini, când pământul țării este vândut bucată cu bucată, românii trebuie să răspundă la două întrebări fundamentale:

- „Mai suntem oare un popor?”
- Mai au românii Țara lor?”

Această adevărată „Carte de învățătură” a istoriei naționale cuprinde douăsprezece capitole, autorul dovedind acribie de cercetător și talent de scriitor cu o mare putere de analiză și sinteză.

Dan Ravaru alege date și evenimente cruciale pentru destinul României și al poporului român.

Focurile de armă ale tânărului naționalist sârb Gavrilo Princip, în urma cărora a fost ucis Franz Ferdinand, moștenitorul tronului austro-ungar, au declanșat Primul Război Mondial.

„Contextul internațional” mai întotdeauna ne-a fost nefavorabil, certurile interne și opțiunile și simpatiile

diferite au făcut să pierdem mereu startul. Lipsa de dotare a armatei, lipsa de pregătire a ofițerilor superiori au fost contracarate de eroismul soldatului simplu care și-a dat eroic viața pentru eliberarea și întregirea Țării.

În acest context, sunt prezentate cele trei provincii românești: Transilvania, Bucovina și Basarabia aflate vremelnice sub ocupație străină și „Lupta națională” pentru eliberarea lor și revenirea la țara mamă. Neutralitatea țării și războiul în care au pierit zeci de mii de români sunt comentate în paginile 79-80 iar jertfa lor cinstită cum se cuvine: „Ofițerii eroi vasluieni ai Primului Război Mondial” sunt comemorați după cartea „Omăgiu eroilor județului Vaslui” (Editura „Sfera”, Bârlad, 2016), carte datorată autorilor: Constantin Chiper, Nicolaie Mihai și Mircea Fitcal.

Paginile despre „Imnul Național – istorie și actualitate” încheie această carte de învățătură adevărind expresia: „Cine-și uită trecutul și nu învață din greșelile istoriei le va repeta”

Autorul Dan Ravaru dar și președintele Consiliului Județean Vaslui, prof. univ. dr. Dumitru Buzatu și directorul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui, Lucian Onciu, merită sincerele noastre felicitări.

Poetul Petruș Andrei își face o datorie de onoare prin a aminti că bunicul său Gheorghe Andrei din satul Bărc, comuna Români, județul Neamț se află în Mausoleul Eroilor de la Mărășești, Regimentul 64 infanterie, culoar H, cripta 5, locul 20 și într-o baladă din cartea etnologului și folcloristului Gheorghe Țigău din Neamț, carte apărută în S.U.A. prin strădania doamnei Raluca Sanders.

„Aspecte ale artei populare din județul Vaslui”, Vaslui, 2016, autor: DAN RAVARU

Prof. dr. Laurențiu CHIRIAC

Cunoscutul etnograf vasluian DAN RAVARU revine în fața publicului cititor cu o nouă carte. Este vorba despre lucrarea „**Aspecte ale artei populare din județul Vaslui**”, în care autorul oferă cu generozitate spații importante meșterilor populari și meșteșugurilor, unele dintre ele dispărute de ceva vreme. **Arta populară din județul nostru este amplu reflectată în această nouă carte a lui Dan Ravaru, prezentată în cadrul Târgului Meșterilor Populari (Vaslui, 2-4 septembrie).**

Răsfoind această lucrare aflăm, de pildă, că în satul Dumasca (Tăcuta) confecționarea obiectelor din cânepă a fost la modă, oamenii fiind interesați în special de hamurile de cai, iar la Todirești predomină dulgherii, butoaiile, căruțele și mobila. Tot din acest volum aflăm că țesătoarele cele mai bune se găsesc la Vetrișoia, un alt bazin al acestui meșteșug fiind Laza, în timp ce lemnul este prelucrat popular la Dragomirești și Codăiești, iar costumele populare sunt realizate la Miclești și Sauca. Autorul vorbește și despre ceramica

de la Brădești, atât de apreciată pe plan național, precum și despre sărbătoarea lemnului de la Epureni, unde Ticu Ungureanu a reușit să transmită precupărilor sale unui număr important de tineri, garantând conservarea artei lemnului în zonă.

„O trecere în revistă, oricât de sumară, a ansamblului meșteșugurilor și meșterilor populari din județul Vaslui, a trăsăturilor caracteristice prezenței lor contemporane, trebuie în mod necesar să ia în considerare câteva aspecte de ordin istoric. În arealul actualului județ Vaslui sunt incluse, în cea mai mare parte, fostele **ținuturi Fălciu, Tutova și Vaslui**, zona fiind reprezentativă pentru Podișul Central Moldovenesc. În cercetarea etnografică a teritoriului actual al județului Vaslui remarcăm adevărate fluxuri și refluxuri, care au determinat rezultate undeva parțiale, deși există bogate tradiții în acest sens” - scria autorul Dan Ravaru despre cartea sa.

Intr-adevăr, fostele ținuturi *Fălciu, Tutova. Vaslui* sunt reprezentative pentru bogăția tradițiilor populare, iar interesul științific pentru arta populară din arealul amintit se corelează cu necesitatea intensificării culturii meșteșugurilor populare, ele cunoscând acum în județul Vaslui un relativ regres, determinat de mai multe cauze. Spre exemplu, urmările păcii de la Adrianopole din 1829 a dus la liberalizarea comerțului exterior de cereale al Principatelor Române. De aici extinderea suprafețelor agricole, necesitatea sporirii mâinii de lucru. În aceste condiții, femeile au trecut la munca câmpului, la fel și cei care practicau meșteșugurile tradiționale, reducându-se baza de materii prime (lemnul, lâna, cânepa, inul, borangicul etc.). Mai apoi, pe parcursul domniei lui Mihai Vodă Sturdza, s-au întemeiat

târgușoarele evreiești la Băcești. Negrești, Codăiești, Pungești, Drânceni, Hoceni. Murgeni și Puiești - cu o intensă viață comercială. Astfel, produsele aduse din diferite zone ale Imperiului Habsburgic (mai târziu, Austro-Ungaria) au concurat și au înlocuit produsele meșterilor populari. A fost o globalizare și care a avut un efect strivitor pentru identitățile locale.

Actualmente, rolul consolidării și chiar reînvierii activităților meșterilor populari îl au **târgurile meșterilor populari**, inclusiv cel care se desfășoară la Vaslui. În cadrul acestei lucrări, autorul și-a propus cercetarea diacronică și sincronică a meșteșugurilor populare din județ, evidențierea celor care le practică. Demne de interes ni s-au părut consemnările unor meșteșuguri tradiționale dispărute, cum ar fi obținerea varului în condițiile mai mult sau mai puțin favorabile din zona Vasluiului, așa cum este prezentată de Iacov Antonovici în monografia Mănăstirii Florești (1824). Un alt meșteșug dispărut era modul de a face mangal (cărbonele pentru fierărie și fierul de călcat). În satul **Dumasca** din comuna Tăcuta, majoritatea locuitorilor se ocupau cu confecționarea obiectelor din cânepă, în primul rând

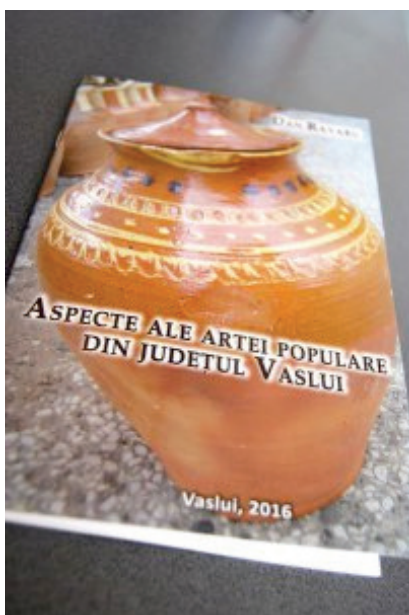
hamuri pentru cai, căci o parte a satului era populată de lipoveni, iar în muzeul sătesc Tăcuta se găsesc multe dintre produsele lor.

Profesorul DAN RAVARU analizează în valoroasa sa carte principalele centre meșteșugărești din actualul județ Vaslui și meșterii populari din acest areal. La **Todirești** - de pildă - predomină **dulgherii**: *Branca Ion, Condurat Ștefan, Bitoi Neculai, Bitoi Vasile, Romașcu Dumitru, Bontea Costache, Plopan Georget, Plopan Ionuț* care confecționează butoaie, căruțe, mobilă. *Romașcu Gheorghe* îmbină meseria de dulgher cu cea de **fierar**, confecționând și diferite miniaturi din lemn sau metal (cruci). Alți **lemnari** din zonă sunt: *Bitoi Dumitru. Dascălu Neculai, Porcaru Ion* - care s-au specializat în confecționarea obiectelor folosite la obiceiurile și datinile de iarnă. **Fierari** sunt și *Asaftei Aurel, Chilmu Gheorghe, Chilmu Cristi-Romică*. Ei realizează căruțe și porți metalice. **Cojocarul Bratu Ene** confecționează căciuli, bundițe, cojoace, iar profesorul **Lazăr Leonard măști populare**. În același timp, la **Vetrișoia** cele mai bune **țesătoare** sunt considerate *Norocea Ivoneta* și *Veringa Tudora*, iar în **lucrul de mână** excelează *Macarie Dumitra*. Între meșteșugarii locali se mai disting **fierarii** *Botezatu Gheorghe* și *Pandale Laurentiu* și **cojocarul Pruteanu Gheorghe**.

În **satul Laza** s-au impus atenției generale **țesătoarele** *Gheorghe Elisabeta, Gheorghe Viorica, Pintilie Viorica, Susu Eva, Iliuță Maria* - care cos prosoape, fețe de masă etc. *Asavei Carmen, Costandache Maria* practică în plus **croitoria** și cos obiecte de artizanat. *Gheorghe Neculai, Chirica Petrii Vlad, Asavei Ticuță, Balan Marcel* sunt

tâmplari și **dogari**, cel din urmă realizând și sculpturi în lemn. Între **fierarii** sunt semnalati *Butnaru Ionel* și *Gache Mihai*. La **Râșnița** sunt bune **țesătoare** *Duduman Maria, Spiridon Maria, Dosofoei Elena* care confecționează și plapume, *Duduman Mihai* este **fierar**, *Ciobanu Gheorghe tâmplar*, iar *Râcnici Vasile* are mai multe meserii. La **Sauca** întâlnim pe **tâmplarii** *Pușcașu Vasile* și *Carp Vasile* - care sculptează în lemn, pe **dogarii** *Alexandru Florin* și *Ciuraru Constantin*, pe **țesătoarele** *Pușcașu Maria, Andone Valența, Gache Virginia, Ioniță Elena, Alexandru Iulia, Ioniță Fira* - care fac prosoape, fețe de masă, broderii și obiecte de artizanat. O mențiune aparte pentru *Bulboacă Rodica* - remarcabilă în **arta culinară**, participantă la manifestări folclorice din Statele Unite, Germania și din mai multe localități din țară. La inițiativa ei, s-a înființat aici un muzeu sătesc și un atelier de țesut.

La **Dragomirești** sunt numeroși **lemnari**: *Chirilă Vasile, Ababei Constantin, Ababei Ciprian, Spiridon Vasile, Turcu Paul, Iacob Neculai, Ungureanu Vasile, Legănuța Nicu, Mihai Neculai, Moldoveanu Neculai* - care confecționează uși, ferestre, butoaie, roți de lemn și butuci. **Țesătoarele** *Profir Maxineta, Isar Elena,*

Varnacea Maricica, Chirilă Tatiana, Vranciu Steriana lucrează covoare, cuverturi, iar **cojocăria** este practică de Grigore A. Gheorghe. Un loc aparte între meseriile populare îl au Lazăr Vasile din Rădeni - care face linguri și fuse, precum și Rusu Ion din Vladia, sculptor în lemn de troițe, bibelouri, vulturi, capete de cerb.

La **Puiești** sunt numeroși meșteri populari: **blănarii** Huminic Costel și Iordache Gheorghe, **potcovarii** Ocraiu Constantin și Fănanu Constantin; Huminic Gheorghe face **mături**; Mastacan Neculai, Moraru Costică, Bosnea Gheorghe, Stamate Vasile sunt **împletitori din nuiele de răchită**; Anania Costică, Costaș Mihai, Ciornovalic Costel, Mocanu Mihai, Jitaru Vasile sunt **tâmplari și dogari**; Moraru Maricica, Horțu Ileana, Marea Aurica, Obreja Sica, Neagu Mariana, Ciornovalic Geta sunt **țesașoare**, dar fac și cusături, chiar croșetează. La **Puiești** există și **pictorul bisericesc** Cruceanu Valentin.

La **Codăiești** se afla în prim plan - cu excepția Mariei Tănase care face plapume - **lemnarii**: Livinț Mihai - uși sculptate, rame de geamuri de diferite forme, elemente ornamentale; Curuleț Petrii - sculptor, statui de personalități, cruci, porți ornamentale; Miron Gheorghe - draperii, rame de oglinzi, cruci; Iftimie Sandu - butoaie, căzi, roți de lemn; Rusu Romică - sculptură în lemn, uși, reproduceri de obiecte. **Artizanatul** este practicat de Olăreanu Anișoara și Lică Elena.

Dintre meseriile populare din **Berezeni** se remarcă: **croitorul** Focea Ion; Strehie Gheorghe, **sculptor în lemn** care realizează trocane, fuse, căni, linguri și furculițe, pahare etc; Panainte Sava, **cojocar**, care confecționează sumane, cojoace mari și mici. Bundețe. căciuli; Bogatu Vasile, **dogar și tâmplar**, face butoaie, căzi, găleți, porți, garduri, paturi, mese, scaune; Farcaș Marița, confecționează bidinele și pensule din iarbă uscată.

La **Miclești** predomină **realizarea de costume populare**, activitate în care se remarcă Bulai Maria, Simionescu Liliana, Diaconu Elena, Ursu Adina, Câmpanu Maricica, Irimia Sonica, Dăscălescu Costel. Directorul Caminului Cultural este un artist popular multilateral: confecționează fluieri, costume populare, sculptează și pictează. Meșteriile populare din **Muntenii de Sus** se grupează astfel: **țesașoare de covoare**, carpete, prosoape - Ciulei Tudorița, Târnoveanu Ioana, Nechita Frăsina, Neașu Virginia, Maxim Aglaia, Vartolomei Maricica; **confecționeri căciuli** - Arcăleanu S. Iancu, Agafiței Ion, Voduț Ion, Agafiței Vasile, Ignat I. Ion; **confecționeri mături** din sorg - Brodoceanu Petru, Buruiană Adam, Duluman Ion; **împletitoare din lână** - Radu R. Ana, Radu Gh. Lucreția; **sculptor în lemn**, Radu P. Vasile. Numeroși meșteri populari sunt și la **Văleni**: **țesașoarele** Luca Elena, Trofin Maria, Păuc Elena, Burlacu Elena, Beligan Elena, Jitaru Grapina, Luca Aneta, Stănciuc Maria, ele realizând ștergare, pichire, țoluri de lână. **Lemnul** este prelucrat de Țibireac Gheorghe, Velicu Ticuță, Fitcoschi Viorel, Ciurușniuc Gheorghe, **fierul** de către Ocheană Ion și Trifan, pieile de către **cojocarii** Moraru Ilie și Carp Mihai. La Văleni se confecționează și **mături** de către Bojoagă Dumitru, Bălănescu Dumitru, Stănciuc Ion. Există și **sculptorul** Filibiu Ion.

Și la **Solești** există **artiști populari**: Vrânceanu Valeria - face covoare, prosoape de borangic, broderie; Popovici Eleonora - face covoare alese în poduri și în spetează, prosoape din bumbac; Gheorghe Maria - face covoare alese în spetează, carpete, cusături de mână; Agapi Aglaia - face covoare și prosoape; Darie Aneta - face covoare, cuverturi, mileuri, fețe de masă; Agapi Paulina - cămăși cusute cu flori, covoare alese; Bălănescu Licuța - face covoare, carpete alese, fețe de masă cusute; Ibănescu Maria - confecționează covoare alese, prosoape țesute în foi; Arhire Polixenia - covoare țesute în poduri și în foi, carpete, fețe de masă. **Cojocarii** Bucată Constantin, Vlase Costică, Stoleru Ioan sunt specializați în bondițe și căciuli, iar Axinte Gheorghe sculptează în lemn. Totodată, în comunele **Vutcani, Vulturești, Drânceni și Oltenești** sunt alți **artiști populari**.

Având în vedere potențialul meșteșugăresc și artistic popular prezentat parțial mai sus, putem spune că lucrarea profesorului DAN RAVARU este extrem de ilustrativă pentru **arta lemnului, olăritul și țesătoria din județul Vaslui**, centrele populare Epureni (comuna Duda-Epureni), Brădești-Vinderei și Pogonești fiind elocvente în acest sens.

Sculptura în lemn din județul Vaslui a avut inițial rosturi exclusiv magice, invocarea soarelui fiind în centrul acestor reprezentări. Varietatea simbolurilor solare implica atât reprezentarea astrului, cât și formele abstractizate (rozeta, vârtejul, roata solară, romb, cercul tăiat în cruce). Simbolurile solare erau asociate frecvent cu elemente din pomul vieții. Creatorii populari în lemn au preluat artistic motivul solar, prelungindu-i viața ca un simbol al continuității trăirilor spirituale. Rosturilor magice (devenite incifrate) le-au urmat reprezentările artistice pur creștine.

Olăritul este o indeletnicire pe care noi o moștenim de la cei mai îndepărtați strămoși ai noștri, din neolitic, dar este și una dintre cele mai propice modalități de materializare a însușirilor artistice. Județul Vaslui a cunoscut o mare răspândire a olăritului, căci documentele istorice și alte relatări consemnează existența unor meșteri olari cu domiciliul permanent sau temporar în aproape toate localitățile. Existența în trecut a unor centre de ceramică la **Codăiești** (Nicolae Botezatu), **Dumești** (Jenică Castan), **Zgura - Oltenești** (familia olarilor Iacob), **Chircești - Miclești, Fălcui, Lipovăț, Puiești** și în alte localități de pe Valea Tutovei arată îndelungata tradiție a olăritului pe aceste meleaguri. Cel mai important centru al **olăriei** în județul Vaslui rămâne **Brădești** (comuna Vinderei). Aici se păstrează încă din 1928 tehnica de fabricare a ceramicii negre. S-au impus în cercetarea științifică și tehnicile de construcție ale cuptoarelor din Brădești - care, prin păstrarea unor structuri, amintesc de cele din instalațiile de ars oale din punctele arheologice apropiate. Iată o dovadă a continuității de locuire îndelungată în această zonă!

Așadar, lucrarea profesorului DAN RAVARU este una reprezentativă pentru ceea ce a mai rămas pur și curat în sufletul neamului românesc din județul Vaslui! Felicitări și respect pentru autorul acestei adevărate mărturii de credință față de valorile autentice românești!

Farsa „Împrumutați-mi un tenor!” sau „Scandal la operă” de Ken Ludwig

Eliza-Mihaela ARTENE

Înscriindu-se în seria de încercări de atragere a publicului prin comedie, spectacolul cu piesa „Scandal la operă” (regia: Dorin Mihăilescu) deschide stagiunea 2016-2017, într-adevăr, cu hohote de răs declanșate de quiproquo-uri și contrapuncte îmbinate sub cupola unei situații, măcar în aparență, foarte serioasă: un mare tenor, sub influența mâncării, băuturii și a unui pumn de sedative, aproape este declarat mort când urma să susțină un spectacol cu „Othello”. Dar el este doar... mort de somn. Managerul artistic are un om de încredere în persoana lui Max, care îl va scoate, să zicem, din încurcătură, acesta preluând din mers sarcina maestrului și înlocuindu-l pe scenă, fără ca cineva să sesizeze furtul de personalitate (aici fiind taxați „snobii din sală” care nu vor remarca absența celebrului invitat).

Desigur, nu pot trece neobservate obișnuințele vieții de artist: fani, autografe, pasiuni, rugăminți și promisiuni de propulsare ale aspiranților la celebritate – acestea făcând deliciul publicului, mai ales când furioasa soție a artistului este prin preajmă. Pe fundal, se desfășoară și o scurtă poveste de dragoste între fiica managerului și angajatul acestuia. Maggie – mare admiratoare a tenorului, înțelege că iubitul ei a interpretat, de fapt, pe scena operei și-l privește într-o lumină mai bună. După a doua vizionare a spectacolului, la prima fiind prinsă în iureșul întâmplărilor și surprinsă de abordarea transparentă a scenografiei ce permite urmărirea simultană a acțiunii în ambele camere ale apartamentului de hotel, am primit și privit altfel întreaga desfășurare a piesei. Deja se improvizează, aplombul s-a răătăcit, impactul asupra publicului este mai scăzut decât la prima reprezentație, deși, publicul s-a declarat încântat. Ar putea părea o montare fără cusur, cu decor impunător, costume frumoase, ancorată în realitate – nimănui nu-i pasă de artist, de actul cultural, ci de profitul bănesc și ...nu numai. Așteptăm să se mai așeze.

Piesa dramaturgului american a fost premiată la Londra, în 1986 și câștigătoare a: Tony Awards, a premiului Laurence Olivier, Drama Desk Award și a premiului Organizației newyorkeze a scriitorilor și criticilor (**Outer Critics Circle**), pentru regie, costume și light-design. A fost apreciată ca fiind „capabilă să umple teatrul de hohote”, „cel mai amuzant spectacol de pe Broadway”, „un rollercoaster al distracției pentru fiecare, un bulgăre accelerant de zăpadă al comediei”...

Montarea bârlădeană este susținută de: George Sobolevski, Sorin Ghiorghe, Cella Todică, Simon Salcă, Lucian Arhire, Ramona Părpăliță, Oana Pavalache-Florea, Cătălina Rusu. Decor și costume: Sandu și Iuliana Maftei.

NOTE DE LECTURĂ

Prof. univ. dr. Ioan SCURTU

Am citit recent o interesantă carte de istorie, intitulată *Războiul și jertfa datoriei. Bătălia pentru Basarabia și nordul Bucovinei* (Iași, Editura PIM, 2016, 454 p.), scrisă de profesoara Oltea Rășcanu-Gramaticu.

A fost o surpriză plăcută pentru mine, constatând că, pe lângă istoria Bârladului, relatări fascinante despre călătoriile făcute pe meridianele Globului și despre personalitatea lui Alexandru Ioan Cuza, profesoara Gramaticu a abordat un subiect de istorie contemporană, pe cât de complex, pe atât de dificil.

Bibliografia selectivă de la sfârșitul volumului oferă o imagine despre munca intensă și tenace depusă de autoare pentru documentare în vederea realizării unei imagini corecte, veridice și echilibrate asupra unor pagini controversate din istoria României. Mai mult, și asupra lui Ion Antonescu, personalitate politică și militară controversată și chiar pusă la index de cei care emit verdicte, urmărind să-și impună propriul punct de vedere, după vechiul adagiu: „Crede și nu cerceta”.

Pe parcursul celor peste 400 de pagini, urmând firul desfășurării evenimentelor, Oltea Rășcanu-Gramaticu analizează contextul internațional din anii 1939-1940 și situația României, rapturile teritoriale din vara anului 1940, prin notele ultimative sovietice și dictatul de la Viena, care au generat o gravă criză internă. Pe acest fond, Carol al II-lea a încredințat puterea generalului Antonescu, iar el a părăsit tronul.

Autoarea apreciază - pe drept cuvânt - că în fața poporului român s-a aflat din nou problema refacerii unității național-statale, iar cel care s-a angajat în această misiune istorică a fost generalul (din 21 august 1941, mareșalul) Ion Antonescu. El s-a aliat cu Germania, alături de care a pornit „războiul de reîntregire” la 22 iunie 1941.

În carte sunt analizate pe larg luptele pentru eliberarea Basarabiei și nordului Bucovinei, în urma cărora a fost refăcută granița de Est a României. Continuarea războiului, impusă de considerații militare, dar și politice (Uniunea Sovietică nu a recunoscut noua graniță, pe Nistru) a generat controverse și opoziția partidelor politice, care au cerut retragerea armatei în granițele naționale.

În carte nu este ocolită problema evreiască - epurări, confiscări, deposedări de bunuri, impuneri la contribuții sau prestații, pogromul de la Iași, deportarea - dar și concluzia dr. Filderman: „În nici o țară dominată de naziști n-a supraviețuit o așa de mare proporție a populației evreiești”.

Un loc important îl ocupă „actul de la 23 august 1944”, caracterizat, de-a lungul timpului - în funcție de contextul concret istoric - ca lovitură de stat, act de eliberarea României de către glorioasa armată sovietică, insurecție armată, revoluție de eliberare națională antifascistă și antiimperialistă.

Este remarcabil efortul profesoarei Gramaticu pentru o abordare echilibrată a unor teme controversate, fiind prezentate diversele puncte de vedere ale istoricilor, oamenilor politici și chiar ale personalităților despre ele însele.

Cu o meticulozitate remarcabilă, Oltea Rășcanu-Gramaticu reconstituie evenimente și momente istorice, pune în lumină personalități, unele foarte cunoscute (Ion Antonescu, Iuliu Maniu, regele Mihai ș.a.), altele mai puțin știute (de un real folos este Who's Who-ul de la sfârșitul volumului).

Un loc distinct îl ocupă contribuția formațiunilor militare tuțovene la războiul pentru restabilirea graniței de Est și în continuare pe teritoriul URSS, patriotismul și spiritul de jertfa de care erau animați ostașii români.

Cartea reprezintă o importantă contribuție la dezvoltarea istoriografiei românești, impunându-se prin baza documentară, originalitate și stil.

Este plăcut pentru mine să o felicit pe autoare - o veche colaboratoare pe linia Societății de Științe Istorice din România, dar și o excelentă organizatoare a unor manifestări științifice bârlădene de înaltă ținută, cu participarea unor invitați de marcă din Iași, București și din alte centre universitare.

Aceleași gânduri bune pentru Editura PIM, care și-a asumat răspunderea de a publica această importantă și masivă lucrare în excelente condiții grafice.

OLTEA RĂȘCANU-GRAMATICU

RĂZBOIUL ȘI JERTFA DATORIEI

BĂTĂLIA PENTRU BASARABIA
ȘI NORDUL BUCOVINEI

Simion Bogdănescu – 65

Gheorghe CLAPA

Motto: „Numai poetul trece peste nemărginirea timpului”.

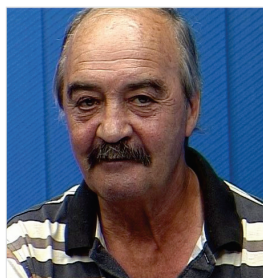
Mihai Eminescu

A scrie despre Simion Bogdănescu, scriitorul și omul, este, în același timp, o întreprindere frumoasă, anevoioasă și riscantă, chiar și pentru unul care-l cunoaște bine, așa cum pretind eu acum! Omul Simion Bogdănescu, ca și scriitorul din el, este un compozit de zile mari, un personaj veritabil, înăvuit de marea școală a vieții, care adesea i-a oferit situații paradoxale. În omul Simion Bogdănescu își dau întâlnire aproape toate trăsăturile omenești și dacă vrei să le descrii trebuie să fii cu mare luare aminte, să le pretinzi pe toate și cum sunt ele în adevăr, că altfel riști să încapi în penița scriitorului, mereu ascuțită și nimerind călimara în care sunt și stropi din cucuta pamfletului.

Cu noua sa carte, „Strămiazănoaptea”, Editura Cronedit, Iași, 2016, 128 pagini, Simion Bogdănescu revine în circulația livrescă, după o pauză pe care i-am tot imputat-o în frecvențele noastre întâlniri. Este firesc ca scriitorul să-și îngăduie și perioade de relaxare, de pauză, de așezare a gândului în cadre mai bine vitaminizate. De regulă, verbul se optimizează greu și numai după gestații îndelungate. Observațiile noastre se justifică doar în cazul poezilor bine înțeleși în procese de creație, care știu ce înseamnă travaliul, existența și acribia.

Simion Bogdănescu are altă structură. Cu maturitatea sa scriitori-

cească nu și-ar permite concesiile de la calitate, de la exigență, de la valoare. Prea a urcat treaptă cu treaptă pentru a arăta grabă sau amatorism. A rămas același poet scrupulos și riguros, care nu se amăgește cu iluzii improvizate. Are știința lucrului bine făcut și n-ar coborî ștacheta pe care a urcat-o atât de sus, de-a cules atâtea aprecieri și recunoașteri publice. Simion Bogdănescu este un poet bine situat în peisajul liricii noastre actuale. Volumul său recent, „Strămiazănoaptea”, cuprinde poeme mișcătoare, create din suflul, nu fabricate din creier. Parcă fiecare vers este de sine stătător (precum un poem într-un vers), ca o metaforă plutitoare.

A încerca să creionezi în cuvinte persoana și personalitatea scriitorului Simion Bogdănescu, nu o vei putea face mai bine decât a făcut-o el însuși. Cine dorește să îl descifreze nu are alt mod decât acela de a-i citi cărțile. Între copertile sale se află Sine său, care nu poate fi explicat, ci doar simțit. A cunoscut culturi și religii ca un pelerin, dar și ca un explorator. Cu privirea

sa a cercetat lumea, în general, și omul în special, căutându-i înțelesurile nu în afară, ci în zonele tainice, de adâncime.

Poetul Simion Bogdănescu este o personalitate cu un C.V. cultural de excepție, cu preocupări și veleități spirituale de o diversitate surprinzătoare, dar **Poezia** a fost întotdeauna **amanta** sa de taină, frumoasă și tulburătoare, capricioasă și dătătoare de energii fulgurante, febrilă sau anxioasă, pe care a scos-o în lume doar în haina de ceremonie a limbii române.

Avem în fața noastră cartea de poezii „Strămiazănoaptea” a poetului Simion Bogdănescu, un nume dintre cele scrise în cartea vieții literaturii române, iar constelația poezilor, din care și el face parte, tare mai seamănă cu cerul înstelat. El este ca o albină care culege mierea din flori, ca un corăbier care, pentru a-și salva ambarcațiunea, aruncă ancora în cerul de pe fundul mării. Prin transfigurare el întoarce lumea în cuvânt, adică exact acolo de unde ea a purces.

Între poezii contemporani, Simion Bogdănescu este unul dintre foarte puținii creatori ai unui limbaj poetic propriu, aducând ceea ce economiștii numesc „plusvaloare” limbii poeziei. Lexicul e nivelul unde se manifestă, cel mai intens, invenția, creativitatea, intenționalitatea literară. În lirica lui Simion Bogdănescu, cuvintele se cheamă unele pe altele, se înșurubează unul în celălalt, calea părând a fi sonoritatea, „rădăcina” și, deopotrivă, terminația lor, dar, din ceea ce ar putea fi un joc amuza(n)ț cu lexicul, crește **sensul nou**, fie prin „deturnarea” celui vechi, în fapt, prin îmbogățirea lui, fie printr-un sens cu totul nou, nemaivăzut. Invenții lexicale fără număr, cuvinte în carte din cărți, litere jucate pentru cuvinte noi, accente modificate, forțează cuvintele vechi până în zăriștea noului limbaj poetic: odată create, cuvintele circulă liber, se socializează cu altele, vechi și noi, structurează o lume.

Creează universuri noi, nemaîntâlnite și, mai mult, jocurile sale ivesc tragicul, dând sentimentul timpului. Cuvintele sunt **numai ale sale**, nu pot fi folosite de alții pentru că sensul, frumusețea și dulceața lor sunt întregi doar în (con)textele sale poetice. În laboratoarele catifelate, antifonate ale poetului, nu doar limba română e supusă experimentului alchimiei; jocul cuvintelor e, în fapt, **povestea ființei interioare**. Formulei conform căreia se „tratează” cuvintele limbii române, care cresc unul în/din ce celălalt, i se supun în atelierul bijutierului. Poetul Simion Bogdănescu este un vrăjitor al cuvintelor, e un creator de imagini, figuri, lumi noi, într-o cromatică fastuoasă.

Iubite domnule Simion Bogdănescu,

Alăturându-mă celor ce vă sărbătoresc la aniversarea a 65 de ani de viață, vă îmbrățșez cu dragoste la ceas aniversar și rog pe bunul Dumnezeu să vă dea sănătate, zile senin, bucurii și împlinirile vârstei!

e-mail: revistaelanul@gmail.com
<http://sites.google.com/site/elanulvs/>

Redacția (tel.: 0235-436100)

Redactor șef: **Marin Rotaru**

Redactor-șef adjunct: **Cristian Onel**

Redactori corespondenți:

prof. univ. dr. **Vlad Codrea**,

Univ. „Babeș Bolyai”, Cluj-Napoca

prof. univ. dr. **Ștefan Olteanu**, București

asist. univ. dr. **Bogdan Rățoi**,

Univ. „Al. I. Cuza Iași”

Dan Ravaru, Vaslui

Corneliu Bichineț, Vaslui

Mircea Coloșenco, București

dr. **Arcadie M. Bodale**, Vicovu de Sus

Serghei Coloșenco, Bârlad

dr. **Laurențiu Ursachi**, Bârlad

dr. **Laurențiu Chiriac**, Vaslui

Ion N. Oprea, Iași

dr. **Sorin Langu**, Galați

ISSN: 1583-3593

Tehnoredactare: Bogdan Artene
 Tipar: SC Irimex SRL Bârlad

**Număr apărut cu sprijinul Centrului Județean pentru
 Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui**

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Arhimandritul **Veniamin V. Boțoroga**, s-a născut la 17 februarie 1965 în comuna Pochidia, județul Vaslui, fiind penultimul copil din cei șase ai părinților săi Ioan și Zânca Boțoroga.

- copilăria și-a petrecut-o în casa părinților săi din satul Borodești (județul Vaslui), unde urmează și cursurile școlii primare; pe cele gimnaziale le-a urmat la școala din Pochidia.

- în anul 1983 a absolvit Liceul Mecanic nr.2 din Câmpina, județul Prahova.

- în anul 1996 absolvă Facultatea de Istorie din Iași și tot în acest an intră în monahism ca ucenic al părintelui arhimandrit Mina Dobzeu de la Mănăstirea „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Huși.

- în anul 1997 este tuns în monahism și hirotonit ieromonah.

- între anii 1997-1999 a fost preot duhovnic la Mănăstirea Fâstâci, județul Vaslui.

- în 1999 revine la Episcopia Hușilor ca eclesiarh al catedralei episcopale, fiind ridicat la rangul de protosinghel.

- în anul 2005 a absolvit Facultatea de Teologie Ortodoxă din Iași.

- în anul 2009 a fost ridicat la rangul de arhimandrit și numit stareț al Mănăstirii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” de la Centrul Eparhial Huși.

- în septembrie 2002 participă la concursul de poezie religioasă organizat de revista „Porunca Iubirii” din Făgăraș, obținând premiul al II-lea. Acum îi sunt publicate primele poezii („Păcăința” și „Rugăciune”) în revista „Porunca Iubirii” din Făgăraș.

- în anii următori a mai publicat o serie de poezii în revista „Prutul”, „Lohanul”, ș. a.

- în anul 2011 apare volumul de debut „Chemarea” la editura KOLOS, din Iași.

- în anul 2013 publică un nou volum de poezii intitulat „Călător spre veșnicie”, la editura PIM din Iași.

- în anul 2015 apare volum de poezii „Căutând mântuirea”, la editura PIM din Iași.

- în anul 2016 publică la editura PIM, din Iași, volum de poezii intitulat „Trepte spre împărăție”.

Rugăciune

Mintea mea se luminează
Rostind al Domnului nume,
Inima cu drag veghează,
Se unește-n rugăciune.

Minte, suflet și cuvânt,
Toate-n rugăciune curg,
Călăuză-i Duhul Sfânt
Pe cărare în amurg.

Mă poartă prin noaptea vieții
Spre lumina Învierii,
Bucuria tinereții,
Cântul dulce-al primăverii.

Gânduri din urmă

Capul rău mă doare,
Doamne, ce va fi,
Dă-mi o alinare,
Dă-mi o nouă zi.

Timp de pocăință
Pentru vechi păcate,
Spor întru credință,
Iubire în toate.

Viața mi se duce
Tristă și uitată,
Semn va fi o cruce,
C-am trăit odată.

La amurgul vieții
Vine socoteala...
Tot ce-au scris poezii
Consumând cerneala.

Cugetări

Doamne-Ți mulțumesc
Pentru viața mea,
Că Te regăsesc
Ești prezent în ea.

Fiecare zi
Tu mi-o dăruiești,
Clipa lui „a fi”
Cu mine o trăiești.

Eu Te port în suflet,
Lumină să-mi fii,
Dă-mi să pot să cuget
Către veșnicii.

Șansă

Din durerea mare
Care-o simt acum,
Cer o alinare,
Cer să fiu mai bun.

Suferim în lume
Și trudim din greu,
C-am pierdut, anume,
Rai și Dumnezeu.

Ni s-a dat o șansă,
Crucea lui Hristos,
Privim cu speranță
Raiul luminos.

Timpul tinereții

Tinerețe, tinerețe,
Timp pierdut-ai fără rost,
Mă cuprinde azi tristețe,
Când privesc al vieții cost.

Cu putere-n floarea vârstei
M-avântam fără măsură,
Tot mai mult mă dam risipei,
Și-am rămas fără strânsură.

De-ai fi fost înțelepciune
Paznicul meu credincios,
Aș fi găsit calea în lume,
Să-mi duc viața cu folos.

Cuvinte

Cuvinte, cuvinte,
Tot vă port în minte
Și-mi aduc aminte,
Să vă dau veșminte.

Rime încrucișate,
Rime cu perechi,
Să v-aud rostite
Blânde în urechi.

Gândul se îmbracă
Cu haine cuvânt,
Limba să-l desfacă,
Să-l arunce-n vânt.

Să colinde lumea
Să-l facă știut;
Gând din mintea mea,
Asta, tu ai vrut.